

Антропософски вести

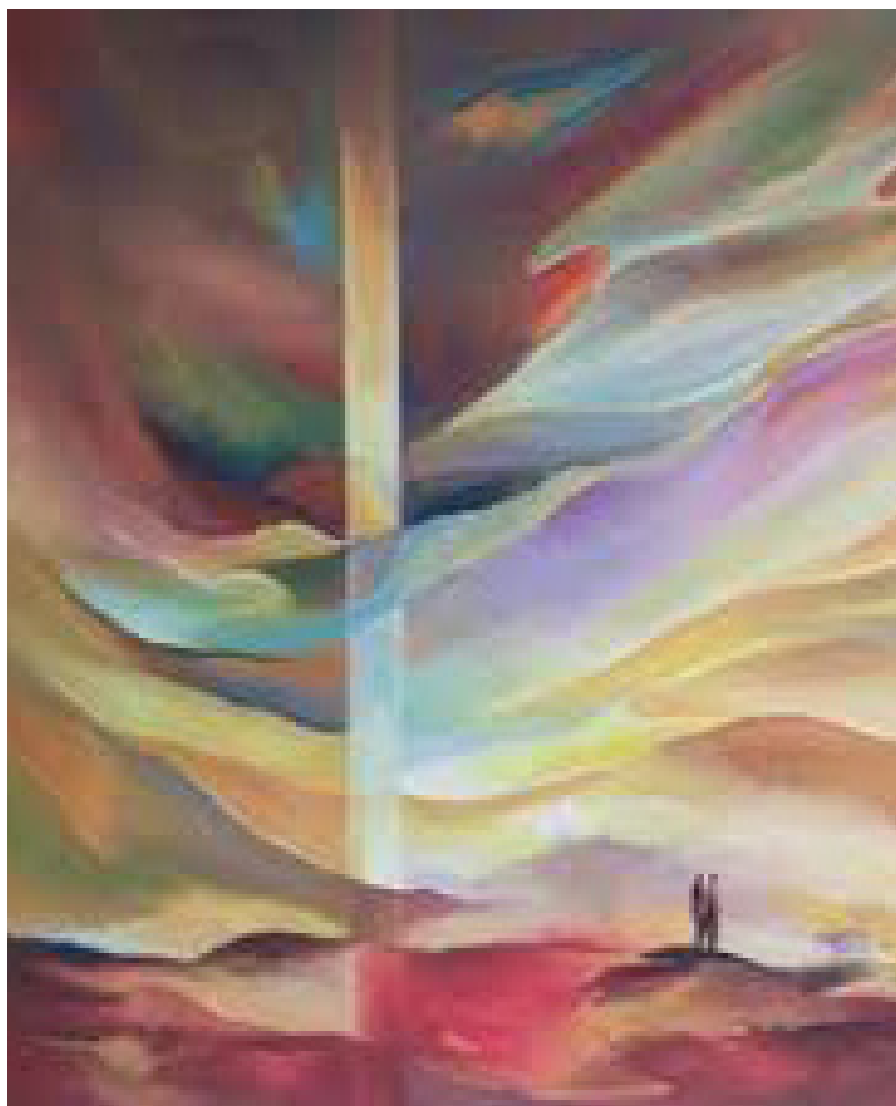
Брой 90
ЙОАНОВДЕН
ЮНИ 2025 г.

ИЗДАВА СЕ ОТ АНТРОПОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО В БЪЛГАРИЯ

Антропософията е път на познание и себеразвитие, който обхваща сферите на философията и науката, изкуството и социалния ред, предлага духовно-научни методи за развитие на истинско осъзнаване на реалността, дава обективно обяснение за човешката и световна еволюция. Основателят – д-р Рудолф Щайнер (1861 – 1925 г.) предоставя на всяка индивидуалност в пълна свобода обективно да изследва и провери фактите, изнесени от него за видимия и невидимия свят.

СЪДЪРЖАНИЕ

2. Общият духовен поток на север и юг от Дунав
2. Духовни източници и история на антропософското движение
5. Мистерията на постоянството и надеждата
6. От религиозното към езотеричното Християнство
9. Да ходим ни е присъщо, както на птиците да летят
10. Връзката ни с Рудолф Щайнер след 100 години
11. Познанието при Аристотел, Тома Аквински и Щайнер
15. Главното сега зависи от Духовния свят
16. Моето първо посещение в Гьотеанума
17. Управление на приливи и отливи
18. Изкуство, интуиция, интуитивизъм
20. Ново обучение по Антропософска терапия
20. Всяко съботно утро
22. Френски размисли
24. Новини и съобщения
24. Антропософски групи в България

Със своя външен облик Земята изявява не своите собствени сили, с които се визира във Вселената, а показва на своята повърхност отражението на силите на звездите, на Слънцето и на всичко, което космически се намира вън от нея.

Рудолф Щайнер, GA 224

ОБЩИЯТ ДУХОВЕН ПОТОК НА СЕВЕР И ЮГ ОТ ДУНАВ

На 11, 12 и 13 април в Стара Загора се проведе румънско-българска конференция на тема: „Общият духовен поток на север и на юг от Дунав“. На събитието присъстваха председателят на Румънското антропософско общество Влад Попа и четирима румънски членове на обществото. Срещата откри Георги Акабалиев, който представи гостите. Той запозна участниците с идеята на конференцията, която всъщност като замисъл не е нова, но за първи път се реализира тази година в Стара Загора. След приветствените думи на Г. Акабалиев, председателят на АОБ д-р Франгов изнесе лекция на тема „Духовните източници и историята на антропософското движение в България“. Първата лекция, представена от румънските гости беше „Пътят към Духа – истинската връзка на Балканите и Дунав“, изнесена от Сорин Тигареану. Денят завърши с Великденския концерт на трио „Арте“ от Стара Загора.

В началото на съботната програма имаше евритмия, водена от Диана Демирева-Мюл. В нея взеха участие както румънските, така и българските гости и домакини. Така започна и неделното утро на конференцията. Разговорът в кръг беше на тема: „Луцифер, Христос и Ариман в нашето време“, след което чухме лекцията на Влад Попа „Езотеричното значение на кръвта от Граала“. Вторият концерт в програмата беше поднесен от участници в конференцията в събота след обяд. Гласови терапевти от България представиха „Антропософско лечебно пеене“, което включваше кратко представяне на Антропософска терапия чрез пеене,

изпълнение на Планетарни скали от Щефани Ауриг, свързани с планетите, планетарните качества, жизнените процеси в тялото на човека. Прозвучаха също така песни и канони с духовни послания, измежду които Gebet по текст на Рудолф Щайнер и музика на Валборг Вербек. Целта на концерта беше чрез художествено поднесената програма, публиката да се потопи в лечебното настроение на звуците и техните въздействия - едно леко откряване към възможностите на Антропософска терапия чрез пеене.

След концерта се проведе втори разговор в кръг на тема „Връзката ни с Рудолф Щайнер след 100 години“. Вторият ден завърши с евритмичното представление „In Memoriam“, в което двама румънски евритмисти споделиха идеята си за връзката с Рудолф Щайнер. В програмата на тридневната конференция беше включена и неделната лекция на д-р Франгов „Аристотел, Тома Аквински, Рудолф Щайнер“.

В трите дни кафе паузите бяха общо девет. Това беше възможност за богато неформално общуване между участниците от двете страни. По време на пленарната сесия на обяд в неделя всички споделиха своето задоволство от срещата. Преди закриването бяха изразени взаимни благодарности и планове за нови съвместни инициативи. В следващите три издания на „Антропософски вест“ Редколегиата на вестника ще предложи на читателите всички изнесени лекции.

Цвета Мишкова

ДУХОВНИ ИЗТОЧНИЦИ И ИСТОРИЯ НА АНТРОПОСОФСКОТО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ

Скъпи приятели, с нашите румънски гости се срещнахме преди 11 месеца в Букурещ (11 май 2024 г.), преди 11 дни се видяхме в Дорнах и потвърдихме програмата, а преди 11 години (2014 г.) отново се срещнахме на конференцията „Душата на Европа“ във Варна. След това те продължиха импулса в Румъния. А моят личен апел към тях датира от 2001 г., когато в Букурещ ги поканих да посетят България и тази покана се реализира едва сега с тази междусъседска среща. Как възникна Антропософията в България е въпросът който вълнува нашите гости и приятели.

Антропософският импулс възникна на две места в България, в София и Стара Загора антропософската дейност започна да се организира в групи. След това в София те станаха няколко и след около 7, 8 години дойде импулсът 1991 г. да се създаде Антропософско общество в България. Но, както знаят повечето от тук присъстващите, за организирането на това общество, трябваше преди това да се съз-

даде Висшето училище за духовна наука. При нас се случи така, че ние нямахме още общество, а Висшето училище за духовна наука трябваше да се спусне като едно духовно-душевно същество и да намери своето тяло в Антропософското общество. Това се случи на 29 септември 2001 г. Желанието да имаме едно Коледно общество не можа да бъде осъ-

ществено, но за сметка на това на 29 септември 2001 г. се получи едно Михаилово общество. А кръщението на това общество стана 6 месеца по-късно на Великден (април 2002 г.), когато дойдоха представителите от Гьотеанума: Вирджиния Сийз, Ханс Хаслер, Сергей Прокофиев и представители на други европейски антропософски общества – Англия, Франция, Холандия и други. Нашето общество е едно Михаилово-Великденско общество, свързано от една страна с тези два празника, а от друга страна е резултат от събирането на тези два импулса от София и Стара Загора, които могат да се свържат така, както събирането на двете

деца Исус в едно, което се случва в Поврата на времената. Това е една от картините, които можем да си представим, защото за разбирането на едно общество трябва да минат повече години. Но винаги сме осъзнавали, че това лето-броене, 2000 години по-късно, е приложимо за историята на нашето Антропософско общество, така че ние от дълго време гледаме към годината 2033 г. Много от нашите цели и перспективи са насочени към тази година. Така че сега сме в един процес на изграждане на този мост към бъдещето и към тези две хилядолетия от Мистерията на Голгота до 2033 г. Още повече, че преди десетина-дванадесет дни ние отбелязахме стогодишнината на Рудолф Щайнер и сега навлизаме в един нов стогодишен период, едно ново начало. Много от ритмите вече се затвориха, свързани със стогодишнината или с 3 пъти по 33. Сега започваме да търсим други ритми, например 111 години назад във Виенския цикъл (1914 г.) и в същото време обаче, движейки се ретроспективно с душата на Рудолф Щайнер, ние отново се връщаме в 1924 г, която повтаря тези дни, както сега в 2025 г, Великденът отново е на 20 април, както е бил през 1924 г. Имаме единадесетгодишни периоди. Великден се случва през 11 години. По същия начин и преминаването на Рудолф Щайнер става 11 години след Кристиан Моргенщерн (31 март 1914 г.). Рудолф Щайнер говори и за душата на Кристиан Моргенщерн в този цикъл във Виена. На този ден, петък, 1924 г, Рудолф Щайнер изнася своя седми езотеричен урок във Висшето училище. Можем да намерим много връзки и във времето, и в настъпването на Великденския празник. Нещата се случват в ритъм, дните са едни и същи, но това е само една част от нещата, продължавайки с Духа на Рудолф Щайнер. От една страна се движим към бъдещето, а от друга страна винаги се връщаме към миналото.

Ако се върнем назад във времето в нашето българско общество, можем да намерим двама представители: Димо Даскалов и Вера Гюлгелиева, които тайно и скрито са превеждали през 60-те и 70-те години книгите на Рудолф Щайнер. Но антропософските импулси съществуват в България още през 30-те години, може би и по-рано. Ако вземем посещението през 1939 г. на Ита Вегман, която слиза по Дунав, пътува от Русе до София и Варна, по-късно откриваме, че се повтарят някои от движенията на тази индивидуалност в миналите инкарнации. Но можем да приемем, че Ита Вегман заедно с Екатерина Папазова, българката, която я е поканила, са носители на антропософския импулс. А заедно с това можем да си представим, че Духът на Рудолф Щайнер, чиито лекции са били непрекъснато четени в България, е съпътствал последното голямо пътуване на Ита Вегман до Черно море. По-късно разбираме, че за 21-годишния Александър първото пътуване е започнало от Родопите през Стара планина до Дунав и обратно, а за 63-годишната Ита Вегман това е било последното пътуване. Разбираме от лекциите на Рудолф Щайнер, че Гилгамеш също е отишъл до Бургенланд по тези земи и се е върнал по левия бряг на Дунав, така че това също е един обединителен елемент, който ни сближава. Разбира се, можем да отидем и до Орфическите мистерии, един от

учениците на които по-късно се преражда като Албертус Магнус и Мария Щайнер, така че виждаме, че в предишните си инкарнации най-близките ученици на Рудолф Щайнер са имали своя живот по тези земи. Можем да се върнем и 150 години назад, когато нашето Възраждане минаваше през Букурещ и през Румъния. Там пребиваваха нашите революционери: Раковски, Левски, Каравелов и Ботев. И ако извадим 1000 години, виждаме, че това е била една обща територия от 8 до 14 век, имали сме една обща история, обща държава.

Знаем колко често Рудолф Щайнер говори за Карл Велики и за Харун ал Рашид. В същото време в България и Византия хан Крум и Никифор водят по тези земи своята битка. По онова време това са четирите големи държави, когато и четиримата по едно и също време, 809 - 812 - 814, преминават в духовния свят: Крум, Никифор, Карл Велики и Харун ал Рашид. В същото време се появява личността на Константин Кирил философ (827), а неговото време почти съвпада с времето на Парсифал и времето на Граала на запад. Можем да направим тези аналогии в начина, по който Константин Кирил тръгва от Солун, минава през Константинопол и Моравия, и умира в Рим. Това е точно 869 г, една антропософска година, в която се състои 8 събор в Константинопол, но пък Константин Кирил умира 9 месеца по-рано на 14 февруари. Знаем и за другия духовен събор, който е в духовния свят. По същото време в духовния свят има един друг събор, на който тези две индивидуалности, Александър и Аристотел, се срещат с Харун ал Рашид и неговия съветник. Можем да намерим едно съответствие и в българската история, свързана с историята на 9 век, времето на събора в Константинопол, времето на духовния събор. В началото на 10 век по тези земи се появяват богомилите. Това е времето, когато богомилството започва своя път на запад към Босна, Южна Франция и техни продължители са катарите и албигойците. По този начин западна Европа получава своя духовен импулс от България. Можем да разположим тези отдалечени с 1000 години събития в духовните първоизточници на антропософското движение у нас. Трябва да имаме един по-широк и по-отдалечен поглед както към миналото, така и към бъдещето, защото и Рудолф Щайнер казва, че ние сме подготвители на следващата епоха. И цялата история 3000 години преди Христос и 3000 години след Христос трябва да навлезе в нашите души, защото също както нашето време е Михилова епоха, така и времето на Гилгамеш е било Михилова епоха, времето на Аристотел и Александър също, и времето на Рудолф Щайнер и Ита Вегман също е Михилова епоха. Така че самите ние можем да потърсим тази връзка и да открием доколко сме свързани с Михаил, както и с гръцкото време на Аристотел и Александър, така и с по-далечното време.

Рудолф Щайнер е говорил как в края на 20 век и началото на 21 век двата потока на Михаил: платоници и аристотелици ще бъдат на Земята. И наша духовна отговорност е винаги да осъзнаваме този факт, защото винаги има неща, които се повтарят. Рудолф Щайнер казва, че в епохите на Михаил реинкарнациите стават по-бързо, както е

било и по времето на Аристотел и Александър. Познаването на историята ни дава възможност да познаваме и бъдещето. Рудолф Щайнер разпределя времето преди Христос на Авраамова, Мойсеева и Соломонова епоха, и сега след второто хилядолетие, в началото на третото ние пак сме огледално в епохата на Авраам. Трябва отново да преминем през второто хилядолетие на Мойсей и да го свържем с второто хилядолетие преди Христос. И това духовно познание ни е необходимо, за да можем да разположим както инкарнацията на Луцифер в третото хилядолетие преди Христос, така и инкарнацията на Ариман в сегашно време.

Ние сме част от Единното антропософско общество, а всяко национално антропософско общество търси според своите инспирации и откровения духовните задачи, които да реализира. Можем да бъдем благодарни за това духовно познание, което Рудолф Щайнер ни е оставил, за да можем да напредваме в следващите десетилетия и следващите инкарнации. Виждаме, че Антропософията трудно може да бъде овладяна в рамките на един човешки живот, но ние знаем, че това ще продължи в бъдеще. И това ни дава силен импулс за бъдещето като духовни хора. За нашите гости трябва да споменем, че Антропософското общество в България има само едно Валдорфско училище в София, няколко Валдорфски градини в страната и София, Варна и Стара Загора. През тези 25 години се провеждаха конференции и семинари по Антропософска медицина, Биодинамично земеделие, Валдорфска педагогика, Лечебната педагогика, Евритмия, Музикална терапия, Арттерапия, Биографична работа, група Ариадна за душите, които са преминали отвъд. Имаме две издателства, първото е от 1991 г. и около 130 книги на Рудолф Щайнер са преведени, така че има едно оживяване и активизиране на антропософския живот в България след Коледното време. Знаем какво затишие се случи преди пет години, колко инициативи бяха отложени във времето, което ни накара да минем към други форми на комуникации. Сега, както виждаме, не можем да пренебрегнем общуването на живо и събирането. Така че и в бъдеще ще използваме и двете форми, но разбира се, за предпочитане е живият контакт с приятелите, интересът към всяка човешка душа, която може да се пробуди в нашите взаимни срещи.

Нашите летни лагери, които сега станаха и зимни, са една друга форма, която практикуваме. На тези лагери се води един активен антропософски живот, защото се оказва, че приятелите търсят този начин на взаимодействие. Може би една от най-постоянните ни дейности, с която сме свързани повече от 25 години, са годишните празници. Отбелязваме четирите празника: Коледа, Великден, Йоановия празник, и Михаиловия празник. В Последното слово Рудолф Щайнер е изразил желанието да може да се празнува Михаиловият празник, и е дал Михаиловата медитация като едно духовно послание. И за нас остава като един импулс на настоящето и бъдещето да развием Михаиловата мисъл, защото сега, преди Великден, следваме Великденската мисъл: „Той почина и беше положен в гроба, след това възкръсна”. Рудолф Щайнер успя да изпълни Михаиловата мисъл чрез себе си и, всъщност, душа-

та трябва да възкръсне преди да бъде положена в гроба. Той на практика показва как чрез духовното познание ние можем да се издигнем до тази Михаилова мисъл, която той приложи. Намирайки се в това време между двата полюса, Великден и Михаиловия празник, трябва да поставим една до друга и тези две мисли – Михаиловата и Великденската – за да можем да изживеем тези две полярности, смъртта и възкресението на Великдена; и възкресението преди смъртта като Михаилова мисъл. Рудолф Щайнер търси тези четири пъти по дванадесет човека и колкото и това да изглежда малко като брой, е необходимото число. И когато се намерят тези хора, които могат да възкръснат, преди да бъдат положени в гроба, едва тогава може да бъде празнуван Михаиловият празник.

Духовният импулс в България изтича до голяма степен и в посока на Бялото братство. Може би членовете на това братство са двадесет пъти повече от членовете на Антропософското общество. Всички знаем, че антропософският път е труден и не обещава нищо, а много по-лесно е да бъдат привлечани хората с думи за любов и мир. Само този, който е напреднал повече, може да разбере как духовното познание се превръща в любов. И може би нашето предизвикателство е как да съжителстваме с тези наши духовни братя, защото те имат нужда от антропософското познание. Те използват антропософското познание и приложната Антропософия, така че един въпрос на бъдещето е по какъв начин ще продължим съвместния си живот. Членовете на Антропософското общество са събрани от кармата, водени от съдбата. Преди около 20 години говорихме със Сергей Прокофиев по този въпрос и през следващите десетки години нещата няма да се променят много и няма как да искаме да нарасне броят на членовете на Антропософското общество. Това сме хората, които трябва да пренесат тежестта и Кръста. Не можем да разчитаме на външни фактори, всичко остава на нас. От тази гледна точка нашето българско общество остава малко извън светлините на прожекторите. Румъния е една по-централна европейска страна, но за нас, които сме на юг от Дунав, Сърбия, Македония, България, ситуацията се променя. Ето нашата среща сега, всъщност, е един пламък за бъдещето, една надежда, че можем да организираме срещи и с другите Балкански страни. Нека приемем, че нашата среща тук е едно начало. Вече имаме някои идеи и нещата започват да се случват, когато двама или трима са събрани. Така че трябва да използваме нашето духовно наследство, което имаме от миналото, и да започнем да го оживяваме. От друга страна някои от нашите души вече са пребивавали в тези мистериини центрове по нашите земи и Балканите, и ние можем да търсим нашата връзка. Това, което можем да търсим, е как сме били свързани. И може би най-въдъновяващата част от Антропософията е да намерим своите кармични другари и приятели от миналите инкарнации. Ние сме призвани да обедним нашите балкански духовни импулси, за да осъществим този мост към бъдещето, към шестата културна епоха.

МИСТЕРИЯТА НА ПОСТОЯНСТВОТО И НАДЕЖДАТА

интервю със Сорин Тигареану

Вчера всички чухме историята на изграждането на Румънското АО. Вие в кой момент се присъединихте към него?

Занимавам се интензивно с Антропософия от 80-те години на миналия век. Тогава ми бяха потайни и извън светлината на прожекторите, тъй като Антропософията бе официално забранена в Румъния още през 1949 година. Едва в началото на март 1990 година, след падането на Берлинската стена през декември 1989г., успях да се присъединя към Всеобщото антропософско общество.

Какви бяха за вас първите стъпки в Антропософията?

От антикварна книжарница в черноморския град Констанца през лятото на 1980 г. закупих една книга без корици. Това бе „Философия на свободата“, издание от 1929 г., рядък екземпляр - акт на съдбата! По-късно, чрез приятели от Германия, успях да се запозная с някои от педагогическите трудове на Рудолф Щайнер, но първият обстойно изследван от мен антропософски труд бе именно произведението „Теософия“ (GA-9).

Много често в житейските и духовни изследвания на човек, който търси истината, има близки до сърцето книги - помощници. Имате ли любима антропософска книга?

Да, разбира се! В тази книга се описва как се постигат познания за висшите светове. Описаният в тази книга път на познанието е особено драгоценен за сърцето ми, въпреки че личният ми напредък по него, според конкретните описания на Рудолф Щайнер, е бавен. В тази книга е изложена мистерията на постоянството и надеждата!

С коя от антропософските практики се свързвате най-силно: валдорфска педагогика, биодинамично земеделие, евритмия или друга?

Преди всичко аз съм преподавател, обучаващ Валдорфски педагози и учители. Като преводач и издател съм пазител както на творчеството на Рудолф Щайнер, така и на наследството на други антропософски автори.

Бяхте ли в Дорнах на 30 март 2025?

За мен бе от изключителна важност присъствено да почета паметта на Рудолф Щайнер на тази дата именно в Дорнах. Това изживяване бе повече от един обикновен поклоннически път по следите на Рудолф Щайнер, в смисъла от това 100 години по-късно да си част от съвременната общност на пазителите на наследството на Рудолф Щайнер, бидейки ни предоставена възможността да доприна-

сяме за разгръщането на настоящите антропософски душевно-духовни импулси.

Как преживяхте събитието „100 години от смъртта на Рудолф Щайнер“?

Станах свидетел както на задълбочени доклади, така и на изключително сърдечни послания. Всеобщото настроение бе неподправено и деликатно, едно споделено тихо, но благоговейно очакване и откритост.

Какви са вашите очаквания от българорумънското антропософско сътрудничество?

Благодарение на срещата ми с вас разбрах, че спотаеното дългогодишно очакване да заработим заедно в Духа, най-накрая се сбъдна. Има толкова много възможности, които можем да дефинираме и развием заедно. Приличае си в толкова много аспекти, но едновременно с това

сме и много различни. Всеобщите идеи са тези, които ни обединяват и те очакват да бъдат разбулени и приведени в действие от нас самите.

Ползна ли е тази първа на антропософите от България и Румъния среща в Стара Загора?

О, да! На едно по-високо ниво възникна обща сфера на човешката ни съзидателност и сърцата ни като широко отворени врати се разкриха едно за друго. Отсега нататък ние вече можем спокойно да навлезем във взаимно споделената ни душевно-духовна обител.

Живеем в особено интензивни времена, в които действителността много бързо се променя. Какво можем да направим за бъдещето в подкрепа на духовния импулс?

Нашата обща колективна задача, тъй като ние определено имаме най-разнообразни мисии през настоящата епоха, е да изградим една всеобща жива тъкан от най-съкровените ни човешки сходства и различия и да култивираме душевно-духовна жизненост. „Светът заплашва да отслаби силата вродена във душата.“ Ние можем да противостоим на това въздействие, само ако с повишена вътрешна наблюдателност успеем да заработим с цел взаимно претърсване и съвместна съзидателност, така че да останем гъвкави и да си оказваме взаимна помощ.

Въпросите зададе **Цвета Мишкова**

Стара Загора / Клуж, април 2025 г.
Превод от немски **Павел Йорданов**

ОТ РЕЛИГИОЗНОТО КЪМ ЕЗОТЕРИЧНОТО ХРИСТИЯНСТВО

Скъпи приятели, аз съм ви много благодарен за това, че ми позволявате и ми давате възможност да споделя с вас някои мои мисли за всичко, което ние наричаме празник на Рождеството. Това, което искам днес да ви кажа, е един вид продължение на това, което говорих на Коледната конференция. Както когато огънят е угаснал в камината, но въглените стоят и ни топят дълго време, така и ние сме все още в този зимен период и Коледният празник, всъщност, ни топли цяла зима, така че тази тема продължава да бъде жива в известен смисъл. Заради онези хора, които не са били на Коледната конференция, съвсем накратко ще повтора крайните резултати от моята коледна лекция. Аз нарекох Мистерия на Коледа всички събития, които са се случили тогава, но ние можем да ги наречем Мистерията на Исус. Това е една Мистерия, която предшества Мистерията на Голгота и в един съгъстен вид обхваща всичко, което се е случило от началото на земната еволюция до Събитието на Голгота. Защото цялото земно развитие е един вид подготовка за този повратен момент, който се случва на Голгота, за да може еволюцията да продължи по-нататък по друг начин. Едно отражение на цялото планетарно развитие на Земята до този момент ние намираме във всичко, което имаме събрано в Мистерията на Исус. И както едно растение има нужда от почва, за да расте, така и еволюцията има нужда от времето. Времето е тази свръхсетивна субстанция, в която израства еволюцията, а ние можем засега да разбираме времето само в това, което представляват ритмите и интервалите. То е много близко до музиката и ние се опитваме да вникнем в това как времето работи в интервалите и ритмите, и се проявява като еволюция. Еволюцията прораста в него.

Това, което аз се опитам да направя, е да взема физическото събитие на Рождеството и да го поставя във времето, за да видим как по-късно то се развива вече не като историческо събитие, а като еволюционен процес, който протича в човешката душа. В хода на тази еволюция духовният свят успя да подготви едно физическо тяло в рамките на 30 години. Във физическия свят еднократно се случи това, че духовният свят подготви такова физическо тяло, което можа да стане носител на Христос, а след Неговата смърт еволюционният процес беше пренесен и продължи в човешките души. Оттогава нататък всеки човек постепенно може да работи вътрешно, за да си създаде носител на Христос вътре в човешката душа.

В хода на личната си еволюция всеки човек работи и минава през различни етапи. Външно ние ги обозначаваме като сетивна душа, разсъдъчна душа и съзнателна душа. Във всеки от тези душевни компоненти по особен начин може да се създава носител на Христос. Тези особени начини можем да ги обозначим с кратки словесни формули. Тези формули ги намираме в евангелията и църковните документи, използва ги и Рудолф Щайнер.

Този импулс, който започна с Мистерията на Исус, след това в Мистерията на Христос и премина в човечеството, съдържа онова, което живееше в човечеството и което под-

готвяха онези индивидуалности, които водеха еволюцията напред. Най-напред имаме Христос в тялото на Исус, после това, което живее в душата на човека като „Не аз, а Христос в мен“, в бъдеще може да прерасне в „Аз и Христос в мен“, а в края на Земния еон „Аз и Христос сме едно“. Това са кратките формули, които вече съм обяснил в лекцията си преди два месеца. Всички тези промени в човека работят в душевното и телесното. След Мистерията на Голгота в човешката организация беше внесен един нов поток на кръвта. Във всеки човек тече от сърцето нагоре към главата потокът на етеризираната кръв, но след Мистерията на Голгота беше внесен нов поток от етеризирана кръв. В детето Исус за първи път във физическо тяло се инкарнира онази душа, която аз нарекох Близък на Адам. Той носи същата сила, която Адам носи като родоначалник на цялото човечество. Диференцирана в различните народи и етноси, Адамовата кръв протича през цялото човечество и затова в евангелието на Лука се проследява кръвната линия на Исус до Авраам и до Адам. Той е един физически наследник на Адам. Натановият Исус носи същата сила да бъде родоначалник, но не чрез физическата кръв, а чрез своята етеризирана кръв. И Рудолф Щайнер ни доверява тайната, че след Мистерията на Голгота освен етеризираната Адамова кръв, в нас вече тече втори етерен поток на кръвта на Исус. Рудолф Щайнер го нарича Христовата етеризирана кръв, защото Христос създава този поток, но аз предпочитам да го наричам „кръвта на Натановия Исус“. И в хода на времето тези два потока постепенно ще се слеят, ще се съединят и ще се проникнат един в друг.

Рудолф Щайнер казва, че всеки път, когато описваме духовния свят, ние не даваме дефиниции, а винаги правим едно живо и динамично описание. Нищо не трябва да бъде разглеждано като едно точно фиксирано понятие, както съвременната наука подхожда към фактите и законите. Във всяка наука дотолкова има познание, доколкото в нея присъства математиката, но това е вярно само когато изучаваме природата. В момента, в който влезем в света на живото, там вече няма такава точност и прецизност на дефинициите и понятията, и дори една такава прецизност може да пречи. В духовната наука вече нямаме дефиниции и понятия, и не виждаме нещата от определена гледна точка, а от различни гледни точки.

Когато говорим за етерно и астрално тяло, ние малко или много имаме предвид човешкото етерно и човешкото астрално тяло. В моята коледна лекция аз описах мястото на Нирманакая в цялата структура, но се оказа, че това тяло не е нито астрално, нито етерно. Едно много интересно описание на Рудолф Щайнер ни дава представа какво, всъщност, представлява Нирманакая. В това описание Рудолф Щайнер я нарича „най-нисшето тяло, в което Буда все още може да работи“. Когато Буда се издига в духовния свят, той няма нужда повече да се преражда в човешко тяло, но той оставя своето най-нисше тяло, с което може все още да работи в човешкия свят. Етерните и астралните тела на съществата,

които са достигнали много висока степен на своето индивидуално развитие, са станали съвсем различни. Когато човек умира, неговото етерно тяло се разтваря в етерната обвивка на Земята, също както физическото тяло се разгражда във физическия свят. От етерното тяло се запазва само един екстракт, който Ангелът пази за следващата инкарнация. Но това не се случва при високо развитите индивидуалности. Техните етерни тела са устойчиви и не се разпадат. Нещо подобно се случва и с Буда, но при него не се разпада също и астралното тяло. Всъщност, Нирманакая е една цялост на етерното и астралното тяло на Буда. В евангелието на Лука се казва, че когато детето се ражда, от духовния свят се излъчва светлина и Рудолф Щайнер обяснява, че това е излъчването на Нирманакая на Буда. Тази етерно-астрална част, която е Нирманакая на Буда, не става част от новороденото дете, а все още работи отвън. Ние знаем какво става, когато човек се ражда и когато преминава прага след смъртта. При раждането детето физически се отделя от майката и до седмата година живее в една майчина етерна обвивка. То няма собствено етерно тяло и през първите седем години Азът постепенно изработва такова етерно тяло. Около седмата година тази майчина етерна обвивка се отделя в етерния свят и се разтваря в него. След това до към четиринадесетата година детето все още няма собствено астрално тяло. То живее в една майчина астрална обвивка, която се отхвърля около четиринадесетата година. При детето Исус това нещо не се случи. Рудолф Щайнер казва, че тази майчина етерна обвивка не се отдели. Тя беше задържана, за да работи в духовния свят, който се грижеше за развитието на детето. Формира се една етерно-астрална обвивка и в неговата дванадесета година тя се отдели, но не се разтвори в общия духовен свят, а се съедини с Нирманакая на Буда. Това е, което Рудолф Щайнер вижда, че се случва в духовния свят. Човешките етерни и астрални тела нямат силата да запазят своята цялост, след като се отделят. Рудолф Щайнер казва, че тази обвивка беше задържана по особен начин, защото тя вече имаше тази устойчивост да не се разпадне, а да се съедини с Нирманакая на Буда. С това Нирманакая на Буда влиза в Натановия Исус и може да работи отвътре заедно с майчината обвивка. Вероятно Рудолф Щайнер съзнателно е запазил името Нирманакая, защото неговата същност не е нито астрална, нито етерна, а двете неща заедно.

Ние знаем, че в дванадесетата година от живота на Натановия Исус се случва едно уникално събитие, нещо, което по принцип не се случва. Азът на Заратустра преминава от едното дете Исус в другото дете Исус. Трудно е да се очаква, че Азът на Заратустра, който е работил в другото дете Исус, ще остави също и тази част от астрално тяло, в която той е работил. При преминаването на Аза той си взема и своята астрална част. Пренася я в другото дете Исус, така че при него се получава една особена организация. Отдолу е етерно-астралната организация, която е проникната от Нирманакая на Буда, и една азово-астрална организация, която идва от Заратустра. И това дете съвместява в себе си всичко, което идва от миналото като духовно постижение: от едната страна на Буда, от другата страна на Заратустра. А това по-късно е синтезирано по определен начин от Христос

и цялото духовно познание се предава на апостолите в една по-висока степен, както и на апостол Павел. Той е създателят на църквата и цялото познание се излива върху него от Христос. Вие знаете за срещата в Дамаск. Петър е основният камък, но Павел изгражда църквата. Всичко, което беше дадено чрез апостол Павел и другите апостоли на първите християни, е първата представа за Христос, която беше дадена на човечеството във формата на християнската църква и религия. Християнското учение беше обединението на Будизма и Заратустра. Често се казва, че един или друг елемент на християнското учение може да се намери в по-стари религиозни източници. И това е така, но тук то е дадено в неговата цялост, а там се намира на отделни места.

В продължение на много дълго време достъпът до християнството се осъществява чрез религията и в известен смисъл можем да кажем, че християнството е първата възникнала религия. Днес историците говорят за по-стари религии, но в действителност те не са били в истинския смисъл на думата религии. Те са били култове. Тогава хората са имали древното ясновидство и са виждали своите богове, докато божественият символ на християнството е бил малко по-особен. Една малка група от хора, в една малка територия са имали възможност да видят Христос-Исус, и то като човек. Останалото ни е дадено чрез църквата като християнско учение, като религия. И това продължава до около 14 век, когато позитивната дейност, мисията на църквата в света, както казва Рудолф Щайнер, приключва. В този момент постепенно започва нейният упадък и тя един ден ще изчезне. Но дотогава църквата е била един важен инструмент за разгръщането на християнството в света, за формиране на душевния живот. Някъде около 13 век вратата на духовния свят се затваря. Дотогава винаги е имало посветени, както казва Рудолф Щайнер. И именно тогава духовният свят организира едно много важно събитие, когато в цялото познание за Христос, дадено на хората под религиозна форма, става едно голямо преобразуване. В GA 200 Рудолф Щайнер казва, че днес в църквата няма никакво християнство. А в 13 век цялото знание за Христос, което до този момент е било дадено в религиозна форма, минава през Християн Розенкройц и събраните около него дванадесет мирови учители, които вливат в него цялата постигната до този момент човешка мъдрост. Чрез мистичната смърт той отново се свързва с Христос и всичко отново е преработено, синтезирано и изнесено на една по-висока степен. Първоначално Християн Розенкройц го предава на своите Учители. В следващата си инкарнация създава ордена на розенкройцерите и започва да го разпространява в света, но по един особен начин. Приблизително по това време започва развитието на Съзнателната душа и розенкройцерството започва да въздейства върху света, без да се показва в обществото, като един таен орден. И в самата духовна наука се съдържа, така да се каже, едно обновено розенкройцерство. На Коледното събрание Рудолф Щайнер казва, че всичко, което ние имаме като духовно богатство на антропософията, става общочовешко притежание, всичко става общодостъпно за всички хора. И това не е решение на Управителен съвет или нещо подобно, а Рудолф Щайнер го обявява директно, като из-

искване на Духа. Новото християнство става общочовешка култура. Този процес не свършва на Коледното събрание, той има голямо развитие и една следваща степен е времето, когато Бодисатва ще стане Майтрея Буда. И това няма да е последната степен.

Но да се върнем на дванадесетата година на детето Исус. Ние знаем от общото човекознание, че човек израства в седемгодишни периоди. В Петото евангелие Рудолф Щайнер дава цялото развитие на това дете в шестгодишни периоди. Цялата периодизация тук е друга. Рудолф Щайнер говори за неговата дванадесета година, за осемнадесетата година, той е обгрижван и обучаван от най-добрите еврейски учители, даден му е достъп до всички духовни източници на еврейството, достига до дълбините на еврейското познание. От свята осемнадесета година Исус е воден от импулса да отиде на изток и той отива там, и намира упадък на всички стари култове. Той намира запустелите храмове, завладени от демоните. Установява, че хората вече не чуват гласа на Батх Кол. Исус се връща обратно на своята двадесет и четвърта година. През следващите шест години той потъва в ордена на есеите, които го приемат като свой човек. Самият той не е есей и не става член на ордена, но мъдростта, която носи в себе си, поражда такова голямо доверие във всички хора, които ръководят този орден, че те го допускат до своите най-съкровени тайни, до същността на своето учение.

Виждате, че Рудолф Щайнер описва живота на Исус, съвсем точно и конкретно, в шестгодишни периоди (Петото Евангелие). В тридесетата си година Исус е узрял и готов да приеме Христос. След разговора с майка му Азът на Заратустра го напуска и той става една свободна чаша, която може да приеме Христовия Аз.

В Христос Исус ние виждаме нашия идеал за човека, за бъдещия човек. Еволюирайки, ние трябва да можем да живеем в тези шестгодишни периоди. Но как се получава тази периодика? Можем да кажем, че тя идва от кръвта. Доколкото двата етеризирани потока на кръв се съединяват развитието на човека ще започне да намалява от седем към шестгодишни периоди, доколкото еволюцията се стреми към Юпитер, защото знаем, че седемгодишните периоди са сатурнови, а шестгодишните са юпитерови периоди (планетарната периодика тук е дадена от Веселина Велкова). И можем да си зададем този въпрос: дали Христос работи в шестгодишните периоди, след като чухме вчера, че Ариман действа с петгодишни периоди и се опитва да изпревари? Възможно е този процес вече да е започнал днес, след като са изминали 2000 години. Аз не искам да кажа, че днес ние трябва вече да сменим седемгодишните ритми с шестгодишни, но много внимателно наблюдавам малки деца. Рудолф Щайнер казва, че човек може да научи много неща от малките деца, защото тогава те живеят в най-висшата мъдрост. И наблюдавайки такива деца, виждаме, че след третата година детето казва: аз направих това. А ако го попиташ преди третата година: кой направи това? Детето отговаря: Мими го направи или Гого го направи. Децата до три години говорят за себе си така, както ги наричат родителите им. А на мен ми се е случвало двегодишни деца ясно да казват: аз го направих. Виждаме, че има вече един сдвиг за намаляване

на периодите при някои деца. Тези деца са малко по-различни. Психолозите не знаят какво да кажат за тях, нарекоха ги индиго деца и други подобни наименования. Най-вероятно това са малко деца и отношението към тях трябва да бъде по-друго. Рудолф Щайнер казва, че все повече хора ще могат да възприемат етерния Христос, но това е много бавен процес, който продължава през следващите 3000 години. А за нас това е храна за размисъл. И е възможно валдорфските педагози, които работят с децата, да наблюдават и някъде да видят това.

В последните години на запад е много популярна диагнозата липса на когнитивни умения. И този феномен вече се появява у нас. Психолозите казват: това дете не може да учи и така му съсипват бъдещето. Но ние не сме сигурни в коя възраст трябва да бъде усилен интелектуалният елемент в образованието. Защото ако едно такова дете бъде извадено от системата на образованието и ако попадне сред природата, в една ферма например, след време то започва само да проявява интерес и познавателният стремеж се събужда чрез работата във фермата. Тогава то започва да учи много бързо. В този случай наблюдаваме вътрешната съпротива на детето да бъде обучавано по начина, по който е обучавано в училище. Съвременната психология обявява за болест тази вътрешна съпротива на детската душа, която може лесно да бъде избягната, ако имаме повече валдорфски училища. Но обикновено, сега родителите на особени деца попадат при психиатрите и щат не щат вярват, че детето им страда от когнитивно разстройство.

От друга страна всички сме вплетени в закона за Кармата. Ние не знаем, поне засега, как ще се промени това в следващото прераждане на такива деца. Но чрез Кармата Духовният свят постоянно дава възможност това, което е лошо и несвършено, да се трансформира в нещо по-добро и по-свършено. Този процес е бавен и почти незабележим, но в повратните моменти на еволюцията можем по-ясно да го видим.

Обикновено казваме, че едно голямо зло е събитие, което ни е познато от евангелието като „избиването на младенците“. По време на Мистериите, които се случват около Коледа, свързани с двете деца Исус, гностиците са могли да виждат повече тези събития в духовен аспект. И вероятно днес църквата има известно основание да се опита да направи всичко възможно за изчезването на следите от гнозиса, защото те носят един луциферичен отпечатък, останал от времето, когато Луцифер е бил все още водещият духовен учител на човечеството. Импулсите, които остават след него като вълна, продължават дори и сега, но в духовния свят всичко се преобразува. В една моя статия в „Антропософски вест“ аз разгледах раждането на второто дете Исус, в което влиза Азът на Заратустра. Избиването на младенците става при неговото раждане. В духовен план тези младенци се срещат с новородения Заратустра, но не физически, а в съня, в духовния свят. Те отиват при него и майката на Исус ги дарява. Източникът на това знание са песните на „Веда Словена“, които са запазени от унищожаване, защото са били съхранявани от българите мюсюлмани. Там не са ги търсили и не са ги унищожили. В тях намираме

това, което се случва в духовния свят. Тези младенци, които са получили даровете, след това те биват избити. Но ние знаем от духовната наука, че когато малки деца биват убити, те се раждат след това много бързо. Те не минават през целия цикъл след смъртта. Те веднага се прераждат и стават съвременници на Исус и от своята предишна младенческа среща с детето Исус и майка му, стават първите християни след смъртта му. Така че едно събитие, което изглежда толкова жестоко и трагично, е трансформирано от духовния свят в нещо полезно. В „Петото евангелие“ Рудолф Щайнер описва как всички са обичали детето Исус, докато то расте и само като го видят, всички наоколо го обикват. Тази обич им е заложена от предишното им прераждане, когато умирали като младенци, защото етерното тяло на младенца

е зряло. Ние се раждаме с едно възрастно етерно тяло и когато остаряваме, етерното тяло се подмладява. И когато вече сме близо до смъртта, етерното ни тяло е съвсем младо и свежо. Затова още от самото начало християнството носи в себе си силата да съществува. Предполагам, че има още много тайни, които бихме могли да открием, но засега това са моите размисли, които исках да споделя с вас. Много по-подробно съм ги описал в „Антропософски вест“ преди няколко години. Много тайни са скрити в историята на двете деца Исус, които ние постепенно разкриваме, ако си задаваме правилните въпроси за тях.

Георги Акабалиев
Трявна, 03. 02. 2025

ДА ХОДИМ НИ Е ПРИСЪЩО, КАКТО НА ПТИЦИТЕ ДА ЛЕТАТ

Проходването, първата крачка на малкото дете – какъв чуден празник навсякъде по света! Първото освобождаване от тежестта на гравитацията, малко след като макрокосмическият човек се е смалил до размерите на майчиния зародиш. Началната точка на вертикалата. Първата манифестация на Аза, изправеното положение, което ще бъде последвано от развитието на говора и мисленето. *Moveo ergo sum* (Движа се, следователно съществувам) предхожда *Cogito ergo sum*. Пробуждането на ритъма, изначалната пространствена схема на „дясно“ и „ляво“, първата професия на човека – „ловецът“, който ходи и тича - Дуализмът на „да“ и „не“.

Ходенето, съзнателно практикувано и медитативно изживяно, ни връща в най-ранните епохи на човешката еволюция. Търсим и намираме шестата от висшите Йерархии -Динамис, Духовете на движението. Окултно погледнато, осем от дванадесетте части на човешката фигура са непосредствено свързани с ходенето: изправеният стоеж (Овен), симетричността (Близнаци), равновесното положение (Везни), бедрата (Стрелец), коленете (Козирог), подбедриците (Водолей) и ходилата (Риби) - „При всяко физическо усилие човекът плува в духовния свят.“ - Всяко раздвижване на „долния“ човек, човекът-крайници, премахва вълненията в областта на главата и спомага за правилното мислене на „човекът-глава.“ - „Най-ценните мисли, които са ме спохотждали, идват, когато съм в движение, а не седнал.“ - Великите мирогледи имаме от посветени, които са на път. Платон и Аристотел са в средата на Рафаеловата „Атинската школа“, и разговаряйки, ходят. Походката на Рудолф Щайнер се е отличавала с изключителна лекота, стъпвал е по Земята така, сякаш я щади.

Самото ходене на два крака има отношение към цялостното възприемане на света и към мисленето. Ако ускорим ходенето, вече тичаме, и тогава, ако се замислим, макар и за много кратко, ние всъщност не докосваме Земята, а летим във въздуха. Най-голямата наслада на здравия човек е почивката след продължителни физически усилия. Следвайки здравия си инстинкт, ние следва да ги търсим, а не да ги избягваме. Потта осоява тялото и после може да бъде отмиа, но преди това го е пречистила. Целият процес

е малка част от нещо, което е заложено в нас още в мига на сътворението: „ С пот на лицето ще ядеш хляба си, докато се върнеш в Земята...“

Планинските преходи, когато човек е освободен от всяко задължение, са най-добрата разновидност на ходенето. Ние възприемаме планинския пейзаж не със зрителното, а именно с двигателното сетиво. Преходите включват няколко степени: обикновената разходка, лекия излет без багаж, прехода от 2-3 часа, полудневния маршрут с раница и храна, и накрая – екстремния преход от изгрев до залез, когато съставът на кръвта и насищането с кислород наподобяват показателите на новороденото бебе; тогава не усещаме гравитацията, раницата вече не тежи, а тегли нагоре... Частичната, ощастливяваща екскарнация .

Записал в бележника си,
крачейки покрай болничното легло: **Д.Д.**
29. Април 2025, Пловдив

Ако човек върви ден и нощ със скорост 4,5 км/ час, той ще обиколи Земята: 108 км дневно по 365 и ще измине 39,420 км, което е с няколко км по-малко от обиколката на Земята. Със същата скорост средно се движат морските течения и реките. Водата, кръвта на Земята, се движи със скоростта на човека. Ето защо не е за учудване, че ходенето по пътя има такова култово значение в повечето религии. Това не може да бъде случайно.

На 27 май в София, в читалище „Андрей Стоянов,“ се състоя евритмичното представяне на завършилите второ четиригодишно модулно обучение по лечебна евритмия, ръководено от Галина Бертелзен, Диана Демирева и Теменуга Станева. Публиката се наслади на ефирно движение и лечебно въздействие на осем поетични и музикални евритмични произведения на българска сцена. Пожелаваме все повече приятели да се запознаят с изкуството евритмия на Рудолф Щайнер и да преживяват духовно словото и музиката.

ВРЪЗКАТА НИ С РУДОЛФ ЩАЙНЕР СЛЕД 100 ГОДИНИ

разговор в кръг

Каква е нашата връзка с Рудолф Щайнер 100 години след преминаването на Прага? Ние знаем, че сто години след заминаването на Рудолф Щайнер от този свят, се появява нов импулс, който метаморфозира и трябва да доведе до ново развитие. Към настоящия момент много хора от антропософското движение търсят начини да действат в настоящата епоха. Ние ясно осъзнаваме, че сега, повечето от когато и да било, е важно да намерим истинска връзка с Рудолф Щайнер. Можем да се вгледаме в един исторически пример, който ни показва как в миналото хората са се свързали в своите деяния и да проверим дали и ние по подобен начин бихме могли да изградим връзката си с Рудолф Щайнер. В първите четири столетия след Мистерията на Голгота връзката на човека с Христос е минавала през следните стъпки - когато един християнин е срещал друг християнин, той от своя страна е познавал трети християнин, който назад във времето е бил от кръга на приятелите и последователите на Апостолите. Така се е достигало директно до връзка с Христос. В четвърти век тази линия се разделя на две течения. От една страна имаме Светите Константин и Елена, които са построили Църквата, а от друга страна Павел, който е изградил вътрешната същност на Църквата.

Рудолф Щайнер говори за една изключително важна духовна среща между четири индивидуалности, той я нарича срещата на четиримата Бодисатви. И по времето на тази среща Манес, като един възвишен пратеник на Христос, се среща с Буда, Скитианос и Заратустра. Те се опитват да намерят нови пътища, по които да изведат от Духовния свят онова, което е необходимо, за да се разбере най-важният за разбиране въпрос. Кой е Христос? Какво е значението на Мистерията на Голгота, както за човешкия, така и да Божествения свят? Само по себе си това събитие поставя началото на Езотеричното Християнство. В това нововъзникнало християнство хората вече се опитват да открият и осъществят директната връзка с Христос като същество от Свръхсетивния свят.

И ако отново се върнем в днешно време, 100 години след заминаването на Щайнер, можем да проследим същата онази нишка на свързване между хората от отминалите времена. Ето сега някой отива в Румъния или в България, след като е бил на конференция в Гьотеанума, където е срещнал други антропософи, които са познавали хора от близкото обкръжение на Щайнер. Или пък четем книги със спомени на съвременници на Щайнер. Вярвам, че днес също така вече можем да намерим нови пътища за установяване на връзка с Рудолф Щайнер, не само като с една историческа фигура, която е живяла преди сто години, а като една жива индивидуалност от Духовния свят, откъдето той, въпреки отдалечеността си, продължава да бъде тясно свързан с нас като антропософи. И той може да продължи да бъде нашият Учител.

Много се радвам, че в последната ни дискусия бе споменат начинът, по който Кристиан Розенкройц призовава своите ученици по име. След като чуят неговия повик, техният живот се променя и те стават негови последователи.

Вярвам, че по аналогичен начин е отправен призив и от Рудолф Щайнер към нас, но това е един различен призив. Ние го получаваме чрез антропософските книги. Имам приятели, които са споделяли, че при посещение в книжарница, дадена книга ги "извиква" и те не могат да си тръгнат, без да я купят, а след това тази книга променя целия им живот. Този интерес е породен от естеството на дейността, с която сме ангажирани в антропософските среди - като валдорфски педагози или лекари, терапевти или биодинамици. Рудолф Щайнер е свидетелствал, че с Кристиан Розенкройц са имали среща в Духовния свят, преди да се инкарнират тук на Земята. Вярвам, че е аналогично и за нашата връзка с Щайнер. Защото ние сме част от тази общност, която беше създадена под ръководството на Архангел Михаил. И както Щайнер споделя в цикъла лекции за кармическите взаимовръзки, нашата общност не бе изградена нито само на Земята, нито само в небесата, а благодарение на съвместната работа между Земята и небесата, между хората и духовния свят. Той ни дава пример за това, че когато платоническите ученици са се инкарнирали в Школата на Шартр, те са получавали вдъхновение и инспирации от потока на аристотелиците. А когато аристотелическият поток се е инкарнирал в средите на Доминиканския орден, той е бил подкрепян духовно от учителите от Шартр. Монасите са получавали инспирации от платониците в молитва. По същия начин днес ние получаваме инспирации от нашите братя и сестри, които вече са преминали Прага или се подготвят все още в нетленно тяло да се инкарнират на Земята. Чрез тази взаимна работа можем да влеем новите духовни импулси, които са така необходими за нашето съвремие.

Бих искал да обърна внимание на онова, което Рудолф Щайнер казва за Кристиан Розенкройц и за важността на неговото етерно тяло. То е било трансформирано в 13-ти век и е било издигнато от учениците на Кристиан Розенкройц. В продължение на 700 години, бидейки във връзка с това закрилящо ги тяло, учениците са го укрепвали и засилвали. Рудолф Щайнер свидетелства, че това етерно тяло може вече да действа външно в света и хората, които са закриляни от него могат да възприемат етерния Христос.

Вярвам, че както учениците работеха с етерното тяло на Розенкройц, така и ние като задача имаме да работим с етерното тяло на Рудолф Щайнер. "Вечното Евангелие", от което Щайнер ни даде толкова много духовни откровения, особено "Петото Евангелие", е същност етерното тяло на Натановата душа, защото ние знаем, че етерното тяло е носител на паметта. Затова смятам, че за да развиваме връзката си с Рудолф Щайнер днес, ние трябва да сме "покрити" от неговото етерно тяло. Тогава ние няма да говорим за Антропософията като странични наблюдатели, а като хора, които черпят от мъдростта на самата Антропософия. Също така наша мисия е да заздравим силите на Антропософията, за да може тя да действа екзотерично в света.

Влад Попа

Превод: **Кристина Димова**

ПОЗНАНИЕТО ПРИ АРИСТОТЕЛ, ТОМА АКВИНСКИ И РУДОЛФ ЩАЙНЕР

Скъпи приятели, радвам се, че сме тук в този неделен ден. В днешния ден ще се опитаме да се свържем както с Възкресението, което очакваме след една седмица, така и с Духа на тази индивидуалност, която преди 100 години премина прага, и чрез която ние още по-добре успяхме да разберем Възкресението, както и чрез това Възкресение да разберем живота на тази индивидуалност - Рудолф Щайнер. С това, което продължава след него и след неговите духовни усилия като ритми на Медитацията на Основополагащия камък и душевния календар, ние се свързваме в днешния ден като една неделя, както с петия ритъм на Медитацията: „За да бъде добро това, което от сърцата основаваме, от главите целенасочено да осъществим искаме.“ След една седмица отново ще се свържем с този ритъм в неделата на Възкресението и ще оживим спомена за тази неделя отново в неделата на Възкресението, така че в днешния ден работят и силите на неделата на Възкресението. И ние можем да събираме всеки ден и всяка седмица както този ежедневен ритъм на Основополагащата Медитация, така и седмичния ритъм на душевния календар.

Нека се свържем с тази 52-ра седмица на душевния календар:

*„Щом от дълбините на душата,
Духът обръща се към мировото битие
И красота се носи из пространствените широти,
Тogaва от небесните далнини
Сила жизнена в човешките тела приижда
И свързва с действие и мощ
естеството на Духа с битието на човека.“*

Виждаме как тази последна седмица може да насочи нашите духовни усилия в дълбините на душата, човешкият Аз да потърси връзката с мировия Аз, отправяйки своя зов към мировото битие. И виждаме как силата на живота потича към човешките тела и как Духът иска мощно да се свърже с човешкото битие. С това настроение трябва да преминаем идващата страстна седмица, за да изживеем как Духът на Слънцето ще влезе в нашите души. Да изживеем отново Възкресението на Великден като една великденска мисъл. А преди това, в днешния ден отново да оживим Михаиловата мисъл, за да можем възкръснали да извървим пътя към Възкресението. Нека да останем в днешната неделя на Вход Господен в Йерусалим и нека се издигнем на едно по-високо ниво. Тази нощ бяхме в очакването на пълната Луна, знаем, че след пролетното равноденствие нашите души са изпълнени с очакването на идването на пълната Луна и едва, когато тя засвети тази нощ, Земята се оказва между слънчевата светлина от една страна и лунната светлина, едва сега се отваря последната врата. И виждаме картината как Земята е огряна едновременно и от светлината на Слънцето, и от светлината на Луната, как в целия космос духовните йерархии очакват това събитие да бъде изживя-

но от нас по един съзнателен начин. Защото Великден е свързан със силите на Слънцето и силите на Луната. Той не е един фиксиран празник в следващата седмица, защото Великден е свързан със силите на слънцето и със силите на Луната. Ние се събираме отново да изживеем това събитие и да се свържем със силите на Възкресението. Разбирането на това събитие стана възможно чрез духовните усилия на Рудолф Щайнер. И ето сега стоим пред тези две събития, които се оглеждат едно в друго: Възкресението на Христос и в същото време стогодишнината на Рудолф Щайнер. И ние търсим тези възможности и инспирации на човешката душа отново да се свържем с Рудолф Щайнер в това време и в тези дни. Защото в годишните празници се свързваме със силите на Христос: Рождество, Великден, Петдесетница, но с Духа на Рудолф Щайнер можем да се свързваме всеки ден, всяка седмица, чрез неговите лекции и цикли. Виждаме как той ни е оставил свободни да можем всеки ден да се свързваме с него в свобода, с неговите медитации, лекции и пътувания.

И така, нека насочим нашето внимание към тази духовна индивидуалност, от нейното преминаване в духовния свят вече изминаха малко повече от 100 години. Когато искаме да погледнем към Рудолф Щайнер, ние не можем да се задоволим само със събитията, описани в неговата биография. Не можем да обясним цялата му духовна активност дори и с цялостния му живот, който вече добре познаваме. Когато в последните си седмици той завършва своята автобиография, знаем, че достига до 1907 г. и казва, че от тук нататък неговият живот е изцяло свързан с живота на Антропософското общество. Неговият живот става публично достояние и всеки може да изследва живота му, като пътува с него и чете ежедневно лекциите му. В лекциите си от февруари 1924 г. Рудолф Щайнер говори как, когато свръхсетивно наблюдаваме една личност, зад неговата глава стои етерната глава от предишната му инкарнация, а зад тази етерна глава стои етерната от по-предишната инкарнация. Ние трябва да намерим неговите връзки, отношения, съотношения с неговите предишни инкарнации, след като 100 по-късно ние искаме да разберем Рудолф Щайнер и да видим как те са работили в неговия живот. Ако досега беше достатъчно да искаме да познаваме живота на Рудолф Щайнер, сега вече не е достатъчно след тази стогодишнина, и ние трябва да надскочим тази граница като едни духовно стремящи се хора, да се върнем във времето.

Виждаме как описвайки подготвителните етапи на Мистерията на Голгота, Рудолф Щайнер проследява пътищата, по които Христос слиза към Исус, и ние разбираме Мистерията на Голгота едва когато проследим и изживеем тези жертви, които се случват в духовен план. И достигаме до Мистерията на Голгота, която се случва на земен план. Както за разбирането на живота на Христос Исус се нуждаем от цялото това познание за духовната еволюция на Земята, по същия начин можем да подходим към живота

на тази духовна индивидуалност, която сега разглеждаме като Рудолф Щайнер. В лекциите си преди и по време на Коледното събрание той обхваща темата за окултната история, духовната история, проследява пътя на една двойка, която преминава през човечеството и която започва около 3000 години преди Христос. Разбира се, ние не можем да се върнем и да говорим с факти за онази първа инкарнация на тази духовна индивидуалност тогава, по времето на Гилгамеш. Въпреки че, познавайки неговите писма до Мария Щайнер, можем да направим някои изводи за това каква е била тяхната връзка още по онова време, защото в писмата от последната година намираме обръщението Мария Щайнер „Скъпи Е“ към Рудолф Щайнер. Тяхната любов е започнала още във времето на Енкиду и Гилгамеш, и този „Е“ е Енкиду. В кармичните лекции или по-скоро лекциите върху духовната и окултната история, Рудолф Щайнер не засяга тази тема за техните отношения по онова време с индивидуалността на Мария Щайнер. По едно и също време, 1910 – 1924 г., той изнася почти сходни лекции точно в това коледно време, описвайки някои предишни инкарнации на Мария Щайнер. И след около 38 години виждаме как тя преминава прага точно във времето на тези лекции, на 27 декември 1948 г. След това намираме индивидуалността на Рудолф Щайнер във времето на Ефес, 5 век пр. Христос, когато е свързана с духа на онази индивидуалност, която в предишната инкарнация е била Гилгамеш. В Ефеското време също нямаме достатъчно факти и познания, така че по един медитативен начин можем да изживеем Ефеските мистерии и посвещението, което там са получили Кратил и Миса. Много скоро след Ефес виждаме тези две индивидуалности да се прераждат в 4 век пр. Христос като Аристотел и Александър, за които вече разполагаме с много повече факти и виждаме как темата за познанието започва да се проявява и да изисква все повече усилия. И това, всъщност, е задачата на Аристотел. Преди това небесната мъдрост се разкриваше от Мистерии, и беше достатъчна за човешките души, но след Аристотел човешкото познание и личното духовно усилие започва да замества тази небесна мъдрост. Първоначално Аристотел трябва да се откаже от посвещението в мистерии, за да запази своята свобода и своите духовни търсения. Той трябва да може да изгради по един свободен начин това човешко земно познание, използвайки само собственото мислене и възприятията от сетивния свят. Аристотел е роден през 384 г пр. н.е. и ако проследим неговия път, виждаме че на 17 години той пристига в Атина, в Академията на Платон, където прекарва 20 години като ученик на Платон. Точно в периода на втория лунен възел на Аристотел умира Платон на 80 години, а Аристотел не може да бъде негов духовен наследник и ученик, който да продължи делото на Платон в Академията. Той трябва да потърси своя собствен път. По-късно Рудолф Щайнер описва разговорите между Аристотел и Платон, опитвайки се да разсее недоразумението, че той е бил един непокорен ученик на Платон, който винаги му противоречи и затова не е могъл да стане наследник и продължител на неговото дело. Така че Аристотел трябва да тръгне по своя самостоятелен път в следващия си период. Той отива от другата

страна на Мала Азия в Асос, където започва да изгражда своята школа. За няколко години има свой личен живот, но идва времето да бъде поканен за учител на Александър. На 42 години Аристотел се връща в Македония при Филип, където Александър е тринадесетгодишен и започва седемгодишният период, в който Аристотел е негов учител. В края на този седемгодишен период Аристотел завежда Александър в Мистерии на Самотраки. Скоро след това Филип е убит и двадесетгодишният Александър трябва да започне своя път на изток към Индия, към Персия, към топлото и сухото, както обяснява Рудолф Щайнер, не можейки да понася влажното и студеното. Това също е една от причините да започнат тези походи на изток, но можем да намерим и повече гледни точки. Александър по-скоро е чувствал инстинктивно и, естествено, не е усещал по-висшето духовно ръководство на Михаил, което го е водило на изток. След този кармичен седемгодишен период между Аристотел и Александър, тези две духовни индивидуалности поемат в коренно различни посоки. Както вече споменахме, Александър минава и през нашите земи: Родопите, Тракия, търси светилища. Той винаги е търсил такива места, където да се свърже с оракули и хора, които да предскажат неговата съдба.

По това време Аристотел е на 49 години, една много съществена възраст, която по-късно ще намерим като ключова възраст в живота и на Рудолф Щайнер, и на Тома Аквински. Аристотел за втори път се връща в Атина и създава своя Ликеон далеч от Платоновата академия, под хълма Ликабет. Сред останките на това място има един надпис, на който пише: „Това е едно от най-важните места в историята на човечеството“. Защото за тези 12 години, докато Александър върви на изток, подчинява народи, земи, Аристотел успява да напише десетки книги, много от които са изгубени. През тези 12 години той успява да постави основите на науката. От Рудолф Щайнер разбираме, че всъщност, походите на Александър на изток са имали тази духовна мисия да пренесат цялата древна елинска култура, цялата наука и познание на Аристотел на изток. Тези две велики индивидуалности се разделят и всеки върши своята духовна мисия по един забележителен начин. Аристотел умира през 322 г, една година след Александър през 323 г. Естествено, след смъртта на Александър неговото положение в Атина се влошава, и избягвайки съдбата на Сократ, той тръгва от Атина към близкия остров Евбея, където има имение в Халкида. Той си тръгва от Атина след тези 12 години, за да не му се наложи да се самоубива, да изпие чашата в Атина и за да не утежни кармата на атиняни. Животът на Аристотел приключва много бързо след смъртта на Александър. Последователите продължават да пренасят създаденото от Аристотел. Това е пренасянето на мъдростта и познанието по пътищата, които Александър вече е прокарал в десетките градове Александрия, които е създал на изток към Персия, към арабските страни. Това пренасяне продължава десетилетия и векове от древна Гърция към изток, не само по времето на похода на Александър. След няколко века един от големите градове Александрия е център на познанието наред с Атина, Ефес и другите водещи градове по

това време. Но разбирането на Аристотел, осъзнаването на цялата му научна и духовна дейност се отлага с векове към бъдещето. Това познание заминава на изток, но се връща в Европа едва след 1200, 1300 години. Това става чрез арабската наука и философия, чрез арабските учени, които се връщат от Северна Африка в Испания, и ние можем да бъдем благодарни на арабските учени и философи.

Времето на Авероес от Кордова е 12 век и в края на този век той умира, но се ражда Албертус Магнус. Около тридесетина години след Албертус Магнус се ражда и Тома Аквински. Ако преди няколко години се опитахме да осъзнаем тези 2400 години от раждането на Аристотел, които са три пъти по 800, тази година отбелязваме 800 години от раждането на Тома Аквински. И четем тези 800 години от Рудолф Щайнер, вчера някои наши приятели споменаха тази цифра, така че ние по един съзнателен начин трябва да намерим ритъма на 800 години. Можем да намерим какво се случва 800 години преди Христос (началото на четвъртата епоха) и 800 години след Христос (времето на Граала).

Но нашата отправна точка върви през тези индивидуалности Аристотел – три пъти по 800, и Тома Аквински – 800 години. Можем да предположим, че нещо се повтаря през тези 800 години, един импулс привършва и започва един нов импулс. Ние се опитваме да се свържем и с импулса на тези 800 години от 1225 г. Знаем колко пъти Рудолф Щайнер споменава за 13 век и ние непрекъснато говорим за една индивидуалност от 13 век, която минава своето посвещение (Кристиан Розенкройц). Видяхме как монголите се опитват да навлязат в Европа през 1240 г., 13 години след смъртта на Чингис хан, чрез неговия внук Бату хан. От друга страна имаме създаването на двата ордена, Францискански и Доминикански, и виждаме как от изток нахлува едно течение в Рим, а на запад се създават два ордена, които имат съвсем друга духовна мисия. Можем да си съставим една картина и да изживеем това време най-вече с присъствието на тази духовна индивидуалност, която проследяваме, а именно Тома Аквински, който трябва да намери своето място в този период от живота си. Да се опитаем да си представим през какви пътища трябва да премине, с какви течения да се свърже, за да намери отново подходящата мъдрост и да продължи своята духовна мисия в търсенето на истината и познанието. Тогаво Тома Аквински не може да предположи, че има реинкарнация, че той е една душа, която идва от миналото и е свързан с познанието. Той е човек на вярата, но той е и човек на познанието, и трябва да съчетае тези две области, вярата и познанието. Неговият път на познание трябва да премине през Рим, Неапол и да достигне до Кьолн, където ще намери своя учител Албертус Магнус. От там по-късно ще тръгне за Париж, където двамата са поканени в Сорбоната, за да останат около 12 години, от 1248 до 1260 г. Той навлиза в съзнателната душа в своята 35-година и трябва

отново да се върне в Рим. През това време той вече е водил своите битки с арабските философи, както и с призрака на Авероес, който е преминал в духовния свят преди 60 години, но неговият етерен двойник продължава да го безпокои. Тома Аквински се намира в една непрекъсната вътрешна борба с тези духове на миналото и настоящето. Той намира Аристотел за изключително близък и може да се опре на него, както и на Августин, но по-малко. Тома Аквински има своята задача да издигне Аристотел на полагаемото място, да христианизира науката и Аристотел. В същото време той трябва да освободи църквата от платоничното влияние на Августин. Виждаме как въпросите, които Аристотел е задавал към себе си, въпросите на познанието, отново оживяват в душата на Тома Аквински. Как познанието може да ни доведе до истината? Може ли в същото време човекът на вярата и христианинът да бъде и един философ, човек на науката? Има ли противоречие между тези две области? Как религията да стъпи на научна основа? Ние ще намерим как това, което Тома Аквински не може да довърши,

ще продължи да бъде осъществявано в 19 и 20 век.

Един от въпросите, които си задава Тома Аквински, е дали познанието води до любовта, което разбира се, първоначално изглежда безсмислено, ако не се замислим. Само по себе си познанието е насочено към една студена област, където няма чувство, но намирането на истината, като следствие от търсенето на познание, всъщност, достига до едно друго ниво. Голямото предизвикателство на Тома Аквински е било как със силите на мисленето да стигне до Христос, така че той трябва да развие своето чисто понятийно мислене, с което да достигне до разбирането на Христос. Той разбира това в последните месеци на своя живот, но неговите усилия са насочени към добродетелите, към даровете на Светия Дух, към това как човек може да стане едно достойно същество. Темата за познанието, за човека, за човешката душа са водещи в търсенията на Тома Аквински, затова го наричат първия антрополог. Това, което Аристотел е започнал като едно познание, вече е издигнато до едно по-висше ниво, но и двамата стигат до душата, и Аристотел, и Тома Аквински. Духът все още не присъства съзнателно. Така че това течение, към което принадлежи Тома Аквински, а именно на реалистите, и което води борбата с номиналистите, едва след няколко века във времето на Рудолф Щайнер, ще намери своя подобаващ израз и реализация. Защото номиналистите са намерили своите последователи в днешните учени и днешната наука, а реалистите – в Антропософията. Това, което Тома Аквински не може да направи в своето време и в своята инкарнация, е да внесе Духа в идеите. По-късно това ще го направи Рудолф Щайнер, но въпреки това, в своята 48 - 49 година Тома Аквински има своите свръхсетивни изживявания, почти както Павел пред Дамаск среща Христос. Той има своя разговор, своя-

та среща с Христос, която е отразена в някои картини, и това се случва на 06. 12. 1273 г. Това, което Тома Аквински е търсил, намира потвърждение в отговора на Христос, който потвърждава, че той добре е писал за него, което за Тома е напълно достатъчно основание, основание да спре с по-нататъшната си научна и философска дейност, защото, всъщност, той е постигнал това, което е трябвало да се направи. Наградата, която Христос му дава да избере, той ще получи в следващата си инкарнация. По-късно вече в 20 век разбираме от лекциите, които намираме по това време, 1909 г., върху спиритуалната икономика какви сили са работили в астралното тяло на Тома Аквински, на св. Франциск от Асизи. И това, всъщност, е отпечатък от астралното тяло на Исус от Назарет. Докато при св. Франциск това се изразява в стигмите, които той получава, при Тома Аквински можем да намерим това издигнато ангелско мислене, което надвишава човешкото мислене. Няма време да се спираме на цялостния му душевен облик, на неговото благородство, великодушие, благост, любов, които естествено, са били неразбираеми за околните. Виждаме как животът на Тома Аквински се прекъсва на неговата 49-та година, след като той вече е срещнал Христос. Мисията му е изпълнена, той трябва да продължи в духовния свят. Другата му мисия, свързана с двата потока на доминиканци и платоници, също е изпълнена до известна степен. Албертус Магнус продължава, в същото време Реджиналдо, неговият секретар и помощник, е около него, така че и кармичните му другари и връзки са около него. Те ще продължат своя живот в следващите години и по-късно ще ги намерим и в живота на Рудолф Щайнер. Веднага можем да се пренесем от 48 - 49-тата година на Тома Аквински в 48 - 49-тата година на Рудолф Щайнер. Нашата биографична работа може да ни помогне да се насочим правилно в различните седемгодишни периоди и това е много съществено за човек, който се занимава с изследване на биографиите. Как една мисия, която в един живот приключва на една определена възраст в един седемгодишен период, в следващата инкарнация започва на същата възраст. Направо можем да се пренесем в 1909 - 1910 г. когато Рудолф Щайнер е на 48 - 49 години, и ще го намерим в Дюселдорф, където той започва цикъла „Духовните йерархии“ на днешния ден. Преди това, както вече казах, лекциите върху спиритуалната икономика и лекциите върху етерния Христос започват в началото на 1910 г. Този импулс представя идването на етерния Христос и става основен в пътя на Рудолф Щайнер през 1910 г., неговата 49-та година.

На 49 години Аристотел трябва да се откъсне и да се потопи в своя център Ликейон, да се занимава само с бъдещето, създавайки бъдеще на науката, на човечеството. На 49 години Тома Аквински приключва своята мисия и отива в духовния свят да продължи своята духовна мисия – отново едно приключване. И Рудолф Щайнер на своите 49 години започва представянето и благовестието за идването на етерния Христос. Той започва да благовестява това, което намираме в края на всяко евангелие: „Идете и благовестявайте.“ Така че той също като един Йоан се превръща в предтеча на етерния Христос. Естествено, нишката на

познанието отново продължава да се изтъква. Аристотел вече не може да бъде актуален, така както не е бил актуален и по времето на Тома Аквински. Тома Аквински също чака своето одухотворяване на една по-висока степен. Със своята „Философия на свободата“ Рудолф Щайнер отново издига Тома на едно съвременно ниво, развивайки чистото понятийно мислене и етичния индивидуализъм. Но Рудолф Щайнер трябва да надгради познанието и да го издигне на по-високо ниво, така че познанието на Аристотел е едно ниво, Тома Аквински е второ ниво. А едно по-високо ниво на познанието, което е дал Рудолф Щайнер, е медитативното познание. В този момент науката не може да приеме, че чрез медитацията може да се постигне едно ново познание. Разбираемо е познанието на Аристотел чрез възприятие от външната природа, за някои е разбираемо понятийното мислене на Тома Аквински, но естествено е било отхвърлено медитативното познание, което Рудолф Щайнер поднася на човечеството. Прочутата лекция в тези дни на април 1911 г. в Болоня също е била отхвърлена от философите и философския кръг. Така че Рудолф Щайнер достига точно до това познание как със своето собствено познание човек сътворява света и как човек е способен да разрешава загадките на света и на човешкото същество чрез себе си. Половината част от истината ни е дадена отвън чрез сетивните възприятия, а чрез нашето понятийно мислене ние можем да развием другата част, изграждайки своите представи и понятия за възприятията, които постигаме. Това вече завършва цялостното познание. Рудолф Щайнер преминава границите на това, което преди е изглеждало като невъзможно, като граници на познанието. При Рудолф Щайнер намираме отговор на въпроса на Тома Аквински дали познанието води до любовта: духовното познание довежда до любовта. Защото преди това води до мъдростта и истината, а след това достига и до състрадателната любов. Така че Рудолф Щайнер ни предоставя чрез Антропософията пътя от духовното познание към състраданието и любовта. Както виждаме, при Парсифал този път върви през страданието и състраданието, който води към познанието. Темата за познанието, темата за свободата, преминават през различните инкарнации на една и съща духовна индивидуалност и при всяка инкарнация те се издигат на по-високо ниво. Виждаме как при Рудолф Щайнер са завършени темата за свободата и познанието на Аристотел и Тома Аквински. Даже и Аристотел пита дали чрез познанието можем да достигнем до щастието, защото намираме при Соломон, че всъщност, много мъдрост води до тъга. Дали и в живота на Рудолф Щайнер познанието е довело до ощастливяване или до по-голяма тъга? В началото на своя път и по време на „Философия на свободата“ Рудолф Щайнер споделя как е намирал ощастливяването в своите мисли. Той ни е оставил една възможност да усетим творческия момент в мисленето, развивайки нашето чисто понятийно мислене. Но и Аристотел пита дали щастието може да бъде стабилно или нестабилно, а виждаме, че и при Тома щастието не може да бъде нещо постоянно и стабилно. Така че можем да потърсим и в Антропософията дали наистина можем да намерим това ощастливяване в духовното познание.

Свързвайки се с Антропософията и Рудолф Щайнер, всеки от нас може да намери отговора на този въпрос, но не само свързването с Рудолф Щайнер, а и свързването с Христос. Намираме в неговите лекции от тези дни, в неговия Виенски цикъл как той говори в днешната лекция (13. 04. 1914 г.), че в духовният свят човешкият Аз трябва да бъде подкрепен. След смъртта човешкият Аз ще загуби себе си по пътя към духовния свят, ако не намери връзката с Христос тук, в този земен живот. Така че от нас зависи да развием в себе си тази душевна светлина, с която можем да осветяваме пътя си в духовния свят към мировия среднощен час.

И ето, отново се връщаме към началото, към изживяването на годишните празници, изживяването на Рождество, на Възкресение, тези възможности за човешката душа, чрез които можем да се свързваме с Христос, да пренасяме този духовен спомен след това. Защото в един момент ние ще платим нашата равностметка към Христос със съзнателното изживяване на всички тези наши земни празници. И едва когато достигнем до това съзнателно изживяване, до този духовен спомен за изминалите Великдени в нашия живот, ние можем да кажем, че сме постигнали едно възкресение на човешката душа, защото това възкресение означава да осъзнаем безсмъртието на човека.

д-р Трайчо Франгов

Смъртта на Рудолф Щайнер

Изоставената нива
в гробната влага на зимата
се превърна в искрящото
тяло на едно бяло цвете.
А чашката и коронката ще станат
Лик и крила от светлина.
Христос ще те понесе от хълма нагоре
към най-свещените еони.
О, чуй как звучи звездният хор
и всички синове на небето
се радват на красотата ти земна,
която кротко смъртта побеждава!

Да, ти идваш в земни одежди,
но незасегнат от тленност.
Ангелите вече с радост ще посрещат
хората в страната на Духа.
Защото цветовете на Земята те обичат,
пречистени чрез теб.
Човечеството свърза с Бог
твоя жест благочестив.

Алберт Щефен

ГЛАВНОТО СЕГА ЗАВИСИ ОТ ДУХОВНИЯ СВЯТ

През октомври 1924 г. Рудолф Щайнер беше болен, но въпреки това до смъртта си на 30 март се беше посветил на задачите, които си беше поставил, и вярваше в сътрудниците си. На рождения си ден, 27. 02. 1925 г., той беше вече сериозно болен в своето студио, което беше част от дърводелната работилница. Съвсем близо до него в лекционната зала, в която беше проведено Коледното събрание, се състоя честването на рождения му ден. Алберт Щефен говори за делото на живота на Рудолф Щайнер и прочете Медитацията на Основополагащия камък и Михаиловата имажинация. Всички членове на Антропософското общество бяха помолени в същия час заедно да изпратят поддържащи сили към Рудолф Щайнер, които могат да се слепят в един общ поток. Учениците от Валдорфското училище в Щутгарт бяха изпратили колет за рождения му ден, който между другите неща съдържаеше издание на Мистериите драми, подвързани с червена и синя кожа. Получиха се и много други писма и поздравления.

Зората на Михаиловата епоха

В същия ден Адолф Хитлер преоснова Националсоциалистическата партия в Мюнхен, която преди това беше забранена на 09. 11. 1923 г. след неуспешния Мюнхенски преврат, и изнесе реч за бъдещето на Германия. Знаците показваха, че предстоящите събития не могат да бъдат игнорирани. В своите „Ръководни антропософски принципи“ Рудолф Щайнер писа за това от духовна гледна точка. Той все още се надяваше силите му да се върнат и да започне строителството на втория Гьотеанум. Той разглеждаше

Школата за Духовна наука и нейните практически приложения като основен инструмент за ефективно влияние на архангел Михаил в дадената ситуация. На 05. 03. 1923 г. той написа следното в писмо до Мария Щайнер: „Аз трябва скоро отново да бъда способен да работя, защото това, което би станало – след всичко, на което бяхме свидетели – строителството да спре заради моята болест, е немислимо.“

Рудолф Щайнер искаше да работи върху интериора на втория Гьотеанум и да направи промени на външния дизайн, на пропорциите на покрива. Желаше да продължи работата и по дървената скулптура на Христос, но му липсваха силите за тази трудна работа. Независимо от заетостта си, на 15 март той написа благодарствено писмо до учениците и учителите на училището в Щутгарт. Информира учителите, че трябва да предаде вземането на бъдещите решения в ръцете им. „Сега е време за проверка на вярата. Аз съм с вас в мислите си.“ той писа за „обединение в духа“ и че въпреки че има причини за загриженост, Валдорфското училище е „над всичко това символ на плодотворността на Антропософията за духовния живот на човечеството.“ Той все още се надяваше здравето му да се подобри и с възстановени сили да работи върху многото спешни задачи, поставени от времето.

Бъдещето на Школата за Духовна наука

„Всичко с мен върви много бавно. Аз съм наистина отчаян от тази мудност.“ - признава той на Мария Щайнер в писмо, написано една седмица преди смъртта му. На 03.03. 1925 г. той говори с граф Лудвиг Полцер-Ходиц за „борбата

срещу Духа” в Антропософското общество и извън него, за значението на Школата за Духовна наука и нейните секции: „В Михайловата школа има семена за бъдещето като потенциал. Само ако членовете разберат това „като потенциал”. Дори на 28 III, през оставащите му три дни на Земята, той подписа тринадесет сини карти, с които хората станаха членове на Школата. Също така продължи съчиняването на „Антропософски ръководни принципи” GA 26, за членовете на Антропософското общество: „Привидното заличаване на духовното познание в новото време”, „Исторически сътресения, свързани с раждането на Съзнателната душа” и „От природата към подприродата”, които се занимават с битката на Михаил с Ариман и важността на Антропософията.

Смъртта и следващата работа

В неделя сутринта на 29 март Рудолф Щайнер се събуди с болка. В Германия беше избран нов президент, а Адолф Хитлер посети Ваймар. В списанието на Националсоциалистическата партия имаше статия за Хитлер като новия лидер (фюрер) на Германия – „достойна личност със силна етика”, който има воля и способности да изпълни „мисията, възложена му от Бог за германския народ”. Така се развиха не-

щата и ужасна бездна се отвори през XX век. Физическото положение на Рудолф Щайнер се влоши. Неговата смърт в утрото на 30 март беше бърза, както ние знаем от дневника на лекарката му Ита Вегман. Във възпоменателната лекция за Рудолф Щайнер тя каза: **„Земната му работа дойде до своя край и висшият Аз призова Аза, който, който живя на Земята, при себе си. Ако тези, които умират, са знаещи, те ще срещнат смъртта съзнателно. Такъв беше случаят с Рудолф Щайнер.”**

Рудолф Щайнер не се нуждаеше от подготовка за своята „друга активност” в духовния свят, защото премина директно през прага. Ита Вегман записа и следното, казано от Рудолф Щайнер в последните дни на живота му: „Той каза, че хората са способни да абсорбират всичко. Главното ударение сега е върху духовния свят. Смъртта трябва да бъде подготовка за новата земна инкарнация, която се прави от третата йерархия.”

Ита Вегман и много други продължиха да чувстват мощта на Рудолф Щайнер при техните инициативи.

Петер Зелк

Превод: *Йордан Димитров*

МОЕТО ПЪРВО ПОСЕЩЕНИЕ НА ГЪОТЕАНУМА

На 28 март 2025 г. посетих заедно със съпругата си Гьотеанума в Дорнах. Целта на посещението ни беше да участваме в събитието свързано със стогодишнината от смъртта на Рудолф Щайнер. Конференцията включваше дните 28, 29 и 30 март. Програмата започна с откриването на изложбата на 28 март и ние разгледахме всичко, което организаторите бяха експонирали. След това изслушахме лекциите, които бяха свързани с живота и дейността на Рудолф Щайнер. Лекторите ни запознаха с цялостния принос към световната култура, който Рудолф Щайнер е дал през тези 64 години. Ние разгледахме архива, ателието и работилницата на Рудолф Щайнер. Срещнахме се и с други участници в същото събитие, които бяха пристигнали от България. През това тридневно посещение ние взехме участие в работните групи на Шефан Хаслер, Кристиан Хайд, Филип Ройбке, Констанца Каликс. Много силно впечатление ни остави представителката на САЩ Линда Уйлямс, която разказа за нейната първа среща с Антропософията и как за

нея Рудолф Щайнер се беше превърнал в брат. Да, тя наричаше Рудолф Щайнер Брат. Една почувствана, създадена истинска братска връзка. Тази изповед беше изключително вълнуваща. За мен това беше много силно преживяване, свързано с живота на Рудолф Щайнер заедно с чувството, че съм се докоснал до самата личност на Рудолф Щайнер. И това завинаги затвърди у мен убеждението, че съм открил и избрал правилния духовния път, който съм търсил. След всичко преживяно на 29 и 30 март в Дорнах, аз бих пожелал и препоръчал на всички приятели от АОБ и Антропософското движение да посетят Гьотеанума, дома на Рудолф Щайнер, който той е създавал за нас. Защото дори и когато няма конференция, връзката с

Рудолф Щайнер става по-осъзната и по-силна при едно такова посещение.

Димитър Колев

група „Парсифал” Бургас

УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИЛИВИ И ОТЛИВИ

Демокрацията е астрално същество, което живее в промените. В GA 186 Рудолф Щайнер казва, че животът се движи на приливи и отливи. И продължава така: „...ако не искате да вникнете в този факт, вие изобщо не разбирате света. Често чуваме: Идеалът за съвместен живот в рамките на държавата е демокрацията. Добре, нека да приемем, че идеалът за съвместен живот е демокрацията. Но ако демокрацията бъде въведена някъде, тогава в крайната си фаза тя задължително ще доведе до собствената си ликвидация. Демокрацията по необходимост се стреми, когато демократите са заедно, единият винаги да оборва другия, единият винаги да е по-прав от другия. Това е напълно естествено, но по принцип тя се стреми към своя собствен край..... но ако стане реалност, демокрацията води до точно обратното на демокрация, точно както махалото се люлее в обратната посока. Друг път в живота няма. След известно време демокрациите винаги умират поради собствената си демократична природа... Просто трябва да се разбере, че приливите и отливите винаги ще се редуват... поради анти-социалната природа на човека.”

Бих искал да обясня същността на тази демократична природа. Съществата които управляват демократическата партия, са на астрално ниво и формират социалния ред в САЩ и света, докато по-старите същества, които управляват републиканската партия с природните ресурси, действат чрез земния елемент. Борбата между демократите и републиканците в САЩ е борба между по-стари същества и ентузиазирани по-млади същества. Техният ентузиазъм и тяхната младост ги водят към желание да правят промени в света, но те не могат да ги направят без по-старите същества, които работят на физическо ниво. Демократите създават войни и конфликти, а републиканците са по-разумни и балансират с мир. Когато конфликтите започват да ескалират, републиканските същества започват да се изтощават и търсят мир. Тези изтощени същества не могат да осъществят социалния ред и отдават властта на по-младите ентузиазирани същества. Така те се редуват във времето, но големият сблъсък между тези два вида същества продължава.

Същото се случва по подобен начин в хода на световната еволюция. През 1250 г. Архаите се оттеглят от дейността си на Земята, последствията от това събитие продължават до 1840 г. Едва тогава вече има яснота относно събитието, което е започнало през 1250 г. Това е борбата на изостаналите същества от архангелска степен, които искат да завладеят Михаиловата сфера. Но за тази цел са им необходими по-млади ентузиазирани същества от същата сфера въстанали срещу Михаил. Вътре в Михаиловата сфера се появяват същества, които приемат да бъдат подстрекавани от по-старите същества извън сферата на Михаил, да водят борба в тази сфера за нейното овладяване. Михаил печели тази битка в духовния свят, като ги изтласква в земната сфе-

ра. Тогава от тях се получават специфичните вируси и бактерии, които се развиват през 20 век. Според мен има още едно събитие описано в „Изход“ от Стария завет при извеждането на евреите от Египет. Тогава Яхве печели битката и изтласква съществата, които са въстанали срещу него и искат да вземат място в кръвния елемент на еврейския народ. Това са описаните по-горе подстрекатели. По това време те падат и настъпва мор по Земята. Тази борба се изостря около 1840 г. и по-младите същества подстрекавани от по-старите същества искат заедно да завладеят сферата на Михаил. По-старите започват да напускат кръвния поток, като се стремят да завземат нервната система, но те биват изтласкани обратно в кръвния поток от Михаил заедно с по-младите. Старите искат да заемат определено място в света на архангелите, но са изтласкани. Старите подстрекатели се изтощават от тези действия и трябва да се заредят, за да продължат борбата. В същото време подстрекаваните по-млади духовни същества копнеят да продължат борбата, защото желанието остава в тях. Михаил използва точно този момент, когато младите имат желание, а нямат подкрепа, и ги изтласква от неговата сфера. Вследствие на случилото се, борбата се пренася в земната сфера, и така започват взаимни обвинения между онези, които са изтласкани, и тези, които са ги подстрекавали. Старите не си признават изтощението, както и това, че битката е загубена заради тях, така че тази борба между двата вида същества продължава във времето. Но за осъществяването на материалистичната култура те си сътрудничат по необходимост и така контролират световните процеси. Сега се наблюдава една Розенкройцеска намеса и цялата политическа тенденция се променя към миротворчество. Човешките същества, които са преминали през трансформираната сфера на Марс чрез едно действие подобно на земна Голгота, осъществена от Буда на Марс, са се свързали с Буда, който през 17 век е изпратен от Кристиан Розенкройц на Марс. Сега те въздействат върху световните процеси, но във второто десетилетие на този век в САЩ е подновено противопоставянето между тези два вида същества, които използват човека като арена за тяхната дейност по много жесток начин и това се отрязва на световните събития. За тази цел Кристиан Розенкройц предприема едно действие. Ние знаем, че Кристиан Розенкройц довежда човека до пропастта и в следващия момент му казва, че животът вече не е негов. Според мен, атентатът срещу сегашния президент на САЩ беше едно подобно събитие. Ние вече виждаме тези последствия от събитието изразени в световния политически ред. И виждаме как розенкройцството с Кристиан Розенкройц и антропософията с Рудолф Щайнер работят за балансирането на световните процеси.

Румен Ройдев

ИЗКУСТВО, ИНТУИЦИЯ, ИНТУИТИВИЗЪМ

В едно от ранните си духовнонаучни изследвания (1993 г.) Рудолф Щайнер обяснява, че по пътя на инспирацията окултният ученик трябва да усвои нещо, което той постига чрез вътрешната си деятелност, без да бъде подбуден от външната действителност. В инспирацията той осъзнава, че се слива с действията на духовните същества, но едва в интуицията напълно живее с тях. Духовният изследовател се доближава толкова повече до интуицията, колкото повече се усъвършенства в това, което му е послужило за инспирация. (GA 12) Пропускайки ролята на инспирацията многобройни мислители в края на 19 век правят опити да дефинират интуицията, следвайки своите изкушения. Такива мислители се опитват да градят философски системи за интуицията или поне да поставят правилните въпроси за нея с цел да се вместят в границите на интуитивизма. Един от тях е френският философ Анри Бергсон, който оказва много силно влияние върху художествения климат на своята епоха. Той има специален принос към философската теория наречена интуитивизъм. Интересът към интуитивизма се появява в края на 19 век като опонент на рационалното познание и Бергсон разработва ирационално ориентирания метод на интуитивизма. Той приема интуицията за отправна точка на философското познание и я противопоставя на рационалното познание.

В своето творчество Бергсон разглежда предимно проблема за цялостното съзерцателно вгълбено вникване в реалността, което непосредствено я обхваща. А този проблем е занимавал много отдавна мислителите от различни епохи с различни светогледни идеи, но именно Бергсон успява да постави интуитивизма в културната ситуация на 19 век с мощна познавателна сила. Размисълът за изкуството заема специално място в един ранен творчески етап на този мислител, когато му е особено необходим.

Според Бергсон, изкуството е духовната сфера, в която властват обострената сетивност и индивидуалното себесъздаване. Той твърди, че изкуството щеше да се окаже излишно, ако действителността можеше да се яви направо пред сетивата. Ако човек можеше да влезе в непосредствен допир с нещата и със самия себе си, тогава душата непрестанно би трептяла в съгласие с природата. Очите биха изразявали в пространството и фиксирани във времето неподражаеми картини и всички биха били хора на изкуството. В GA 10 Рудолф Щайнер вече е обяснил стимулиращата роля на художествения талант по пътя към Подготовката за познание на висшите светове, но това е само един етап, на който интуицията все още остава една далечна цел. В същото време Бергсон твърди, че интуицията е едно непосредственото единение с реалността и че изкуството започ-

ва от самата реалност. Според него, главното условие за творчество и артистизъм е това непосредствено единение, защото именно в реалността се откриват неподражаемите картини. Другото условие е артистът да бъде в непосредствен допир с нещата и със самия себе си. Тогава очите проникват във времето и пространството на преживявания от душата свят. Чрез единението с реалността изкуството се опитва да улови оригиналната и неспирна мелодия на вътрешния живот, като я доверява на паметта, която е всеобхватна и всеобемна. Но на това съзвучие винаги нещо

пречи и нещо застава срещу единението със света. Според Бергсон това, което пречи, е построяването на целия съвременен живот с оглед на ползата. Тази е причината човек да не може да обхване действителността в нейната цялост. Не само отделният индивид е оцетен, когато прагматичното действие доминира в съзнанието, но и цялото човечество като познаващ субект. И според Бергсон, това именно прави познанието едностранчиво. Между човека и съзнанието се спуска воал, плътен за повечето хора, лек и почти прозрачен за поетите и другите хора на изкуството. Прагматичният човек е неправилно поставен в действителността и не може да види цялото ѝ лице, не може да чуе мелодията ѝ. Тази реалност спуска прегради пред погледа му и той не може да избегне деформиращото влияние на

материалния интерес, защото трябва да живее ръководен от него. От самия себе си човек познава само това, което изплува на повърхността, но и самата позиция на човека в познанието страда от несъвършенство. Прагматичната насоченост на съвременността забулва част от света. От погледа се изплъзват нюансите, детайлите и живата трептяща сила на всичко индивидуално. Окото не съзира напълно оригиналната хармония на формите и цветовете, а само една-две черти, които улесняват практическото разпознаване. Затова съвременният човек не може да обхване света в неговата дълбочина. Според Бергсон, самата човешка индивидуалност е напълно оригинална хармония от цветове и форми. Тя е най-голямото богатство на живота, но онзи, който робува на унифицирани предразсъдъци, не може да я долови. Лишен от способността да прозре дори и собствената си индивидуалност е всеки човек, който не се стреми към самопознание. Посочвайки дефицита на самопознание, Бергсон подчертава, че неуспехите във възприемането на света се проявяват както интровертно, така и екстравертно. Хилядите нюанси на чувствата не достигат до нашето съзнание и ние изгубваме безбройните им отзвучи, които ги правят единствено наши. От душевните си състояния най-често ние долавяме тяхното външно разгръщане, а от чувствата ние схващаме само безличното, онова, което речта

е успяла да отбележи. Бергсон казва, че когато сме в плен на думите, ние плащаме скъпа цена и губим усета си за нюанса и неповторимостта.

Земният път на Бергсон през 19 век започва две години преди Рудолф Щайнер. И двамата са изправени пред еднакви епохални въпроси, но отговорите са различни, както и методите на изследване са различни. Бергсон само се доеща, че е възможен духовнонаучният метод на изследване, но той остава недостъпен за него. Затова и резултатите са различни. Бергсон предполага, че е възможен един скок от изкуството направо в интуицията и е убеден, че всеки поет или художник е способен да го направи. Според него, същността на нашата индивидуалност ни се изплъзва и ние живеем в междинната зона извън нещата и извън самите нас. А художникът иска точно това, правото да живее не в зоната между света и себе си, а да се вира в света, като живее в себе си. Художникът обича цвета заради самия цвят, формата заради формата, и вижда как вътрешният живот на нещата прозира зад техните цветове и форми. Безкористно и проникновено художникът вниква в обекта на своето съзерцание с любов. Негова е способността да се възприемат нещата в първоначалната им чистота и да се осъзнават най-неуловимите движения на вътрешния живот. Всяко изкуство е свързано със съвършенството на едно сетиво и обикновено творещият човек е отдаден на изкуството чрез това сетиво и само чрез него. Следвайки себе си и развивайки това сетиво, всеки артист или творец може да стигне до истината в границите на интуитивизма.

В лекция от 29. 10. 1923 г. Рудолф Щайнер говори за ослепителното красноречие на Бергсон и казва, че идеите му водят до трансформация на широко разпространеното развитие. Според него, Бергсон се стреми да постигне познанието на вечната същност на човешката душа, но той отказва да достигне до свръхсетивното познание и се докосва само до преживяването на някои рефлексни образи. Този френски философ вижда в паметта нещо специално, което директно води до истината и духовното познание.

Според Бергсон, истината е неизказуема, а речта унифицира мисълта. Зад думите реалността не ни се разкрива, а се забулва с воал и Бергсон пита коя фея е изтъкала този воал. Той се разкъсва само пред погледа на онези човешки души, които природата създава по изключение и които имат своеобразен непорочен начин на мислене. Те са способни да преживеят едно безкористно удивление пред света. Пътят на Бергсон към интуицията задължително минава през изкуството и безкористната радост от многообразието на света. Целият смисъл и предназначение на изкуството, според него, е отстраняването на практически полезните символи, конвенционално приетите обобщения и всичко, което скрива действителността, а то е алтернатива на рационализма и прагматизма. Изкуството по своята природа е способно да обвърже аспектите на естетиката, антропологията, гносеологията, психологията и морала, по присъщ единствено на изкуството начин.

Това, което отдалечава интуитивизма от истинското познание, е опитът да се прескочат две от трите степени по пътя към интуицията. На интуитивизма като метод му липс-

ва крайната цел и яснотата, че човек достига до истинската интуиция, вървейки към едно съжителство със съществата от духовния свят. Ако много внимателно прочетем написаното от Бергсон, започваме да разбираме разликата между истинската интуиция и нейните разновидности, които са една неистина. И става ясно защо Рудолф Щайнер говори за истинска интуиция. В GA 89 той казва, че интуицията е една истина, която застава непосредствено пред Духа на човека и той я знае така, че не е необходимо тя да бъде доказвана. А в GA 12 Рудолф Щайнер пояснява, че интуицията може да се изживее в усещането, че в нас се появява едно същество, което е от същия род и има същата вътрешна цялост, които са присъщи на собствения Аз. Той добавя, че това може да се случи само тогава, когато сливането с действията на духовните същества не е за сметка на собствената личност, а протича при пълното ѝ запазване. И продължава: „Всяко себезаличаване за сметка на едно чуждо същество е злодеяние. Ето защо само един напълно развит Аз може безпроблемно да се потопи в друго същество.” (GA 12)

Следвайки Бергсон, читателят никога не може да достигне до тази истина, най-вече защото интуитивизмът предполага да се пропусне имагинацията, както и инспирацията. При него интуицията е съзерцание, а ние знаем от антропософското познание, че истинската интуиция е воля. Тя е съжителство със съществата от духовния свят и чрез нея човек се учи да живее в божествения духовен свят (GA 134). Бергсон търси интуицията и познавателните сили в друга посока. В същото време Рудолф Щайнер вече е обяснил, че свръхсетивното познание използва силите, с които човек расте до седмата си година, до смяната на зъбите. Тези сили се прилагат в духовното познание, за да се стигне до интуицията. (GA 191). Същите сили са дейни в човешката природа до седмата година и по-късно точно те се превръщат в мощни познавателни сили. Бергсон не стига до тази истина, но е близо до нея, когато се опитва да изясни несвършенствата на сетивното познание. Неговата цел не е да популяризира изкуството, а да потърси причините за повърхностното познание и за погрешно насочваните сили в процеса на търсенето на истината. Познанието, което Бергсон търси, е интуитивното познание, но то не е достъпно за всеки творещ човек на изкуството, а за онзи, който в душевния си живот се учи чрез мощни волеви импулси сам да предизвиква това, което може да се нарече отдръпване на етерното тяло от физическите процеси, както е обяснил Рудолф Щайнер в GA 66. И ние знаем, че епохата е предоставила на Рудолф Щайнер няколко предани личности, които са имали храбростта да се опитат да изминат този тристепенен път, следвайки указанията му. Следвайки Бергсон, всеки читател може да се радва на плодовете на интуитивизма, но остава пленник на многобройните изкушения. А следвайки Рудолф Щайнер, на всеки духовен ученик му става все по-ясно, че няма интуиция без имагинация и инспирация, няма никакви удобства и улеснения, и че този труден път не може да стане по-кратък.

АНТРОПОСОФСКА ТЕРАПИЯ ЧРЕЗ ПЕЕНЕ-НОВО ОБУЧЕНИЕ

В началото на март се проведе Въвеждащ семинар по „Антропософска терапия чрез пеене“ с цел инициране на последващо 5 годишно обучение. През 2024г. в България вече успешно се дипломираха първите Гласови

терапевти. На въвеждащия семинар присъстващите имаха възможността да се запознаят с водещия преподавател Теодорос Ригас, да практикуват и преживеят терапевтичния подход, да получат отговори на въпросите си. След поставяне на това начало работата продължи с Подготвителен Семинар 1 в края на месец април. Последва задълбочаване по метода на „Школа за разкриване на гласа“ на Валборг Вербек, включващ гласови упражнения, упражнения за дишане, феноменология на гласа и неговите аспекти, изследване на звуковото пространство, хорово пеене. Следващият Подготвителен семинар 2 ще се състои на 27-29 юни в гр. София. Добре дошли са за присъединяване хора, които имат интерес към терапията чрез пеене.

Първата година от обучението, с преподавател Теодорос Ригас, е в няколко Подготвителни семинара. Форматът е отворен за присъединяване на нови хора, които искат да се включат. През март 2026 г., след сформирание на група, по програмата към обучението ще се присъединят преподаватели от Германия за следващите 4 години в 16 модула. Изучавани предмети ще бъдат: Терапия чрез пее-

не с Теодорос Ригас; Антропософска медицина с Д-р Ерих Скала; Музикална феноменология с Торбен Майвалд; Евритмия. Програмата на обучението, по модули, включва Антропософско разширено медицинско човекознание, Уче-

ние за здравето, болестите и Терапевтичен съпровод на различните състояния.

Успоредно с пребиваването на Теодорос Ригас в България се провежда воден от него „Уъркшоп за разкриване на гласа“, посветен на индивидуалното вслушване и разкриване на собствения глас. Основата в подхода стъпва на „Школа за разкриване на гласа“, призната от Рудолф Щайнер за антропософски ориентирано лечебно изкуство. Певческите уъркшопи са подходящи за тези, които искат да открият и да се свържат със собствения си глас, да се осмелят да прозвучат и пеят.

Организатор на събитията, както и инициативата „Школа за разкриване на гласа – България“, е Сдружение „Антропософски кръг Изис-София“. Главната цел е продължаване на този импулс, чиято важност е безспорна в днешните материалистични времена; подкрепа на хората, които искат да пристъпят към пътя на обучение и да се задълбочат в лечебното пеене, както и разпространение на метода.

Цвета Мишкова

ВСЯКО СЪБОТНО УТРО

Съществуват такива земни дела, които, веднъж започнати, не трябва никога да бъдат прекратени. Единственият избор е човек никога да не ги започва. Повечето от нас години наред се опитват да подредят действията си в часовете и дните на седмицата, за които добре знаем, че са отражение на седемте планети. Но тези действия стават по-успешни, когато включим едно обяснение за тяхната последователност, дадено от Р. Щайнер. Неделният ден е слънчев от полунощ до обяд, след това настъпва венериното време, а след залез е меркуриевата част от денонощието. В полунощ започва времето на Луната и продължава до обяд в понеделник. Затова наричаме понеделник лунен ден, но той е такъв до обяд. След обяд започва сатурновата част от денонощието и продължава до залез. Часовете от залез до полунощ са под влиянието на Юпитер. Марсовото влияние започва в полунощ във вторник и продължава до обяд. След обяд във вторник протича слънчевото време и се променя в минутите на залеза. Венера поема онази част от денонощието, която протича от залез до полунощ и тогава настъпва меркуриевото време. То започва в полунощ и продължава до обяд в

сряда. След обяд в сряда протичат лунните часове, а след залеза настъпва влиянието на Сатурн, което продължава до полунощ. Времето от полунощ до обяд в четвъртък принадлежи на Юпитер, а след обяд протича марсовото влияние до залез. Между залеза и полунощ в четвъртък е времето на Слънцето. В петък от полунощ до обяд преминава Венера, а след обяд идва Меркурий, който влияе до залез. След това до полунощ протичат часовете на Луната. И от полунощ до обяд в събота на власт е Сатурн. Съботните утрини са сатурнови. Това е едно много специално време. Нашите починали близки проявяват активен интерес към събитията в земния ни живот. Те са винаги около нас, но в събота имат определени очаквания. Всяко съботно утро е тяхното време и те искат нещо да им прочетем.

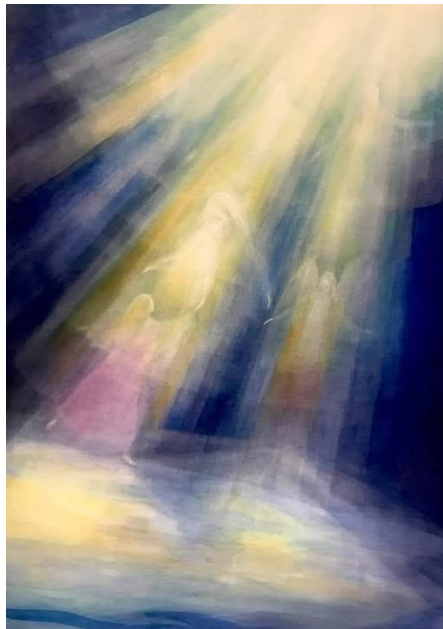
Научих това в Прага преди 29 години. И още в първата събота след моето завръщане веднага започнах да чета на моите починали близки. Това четене продължава всяка сутрин в събота и никога не съм го прекратила заради принципа да не се оставят недовършени започнатите дела. Но има такива дела, край на които е толкова отдалечен, че не

предстои в същия земен живот. Човекът, който чете всяка събота в сатурновите часове, е обещал да оказва определена помощ на починалите, която в съботното утро е особено необходима. Само дотолкова, доколкото сме осъзнали истинската си обвързаност с нашите починали близки, можем да гледаме на тези сатурнови часове като на един шанс да продължаваме да се грижим за духовното им развитие. Онези битови грижи в семейството, които са били наше задължение по време на земния им живот, сега се преобразяват в нови обвързаности и с нищо не стават по-лесни. Да четем антропософски лекции заедно с тях е нашата нова грижа, която се оказва толкова по-добре реализирана, колкото по-свободно сме я поели. Само понесеният в пълна свобода духовен дълг има значение за душите, които са преминали прага, и то само ако четящият човек успее да постигне необходимото единство с душата, напускаща Земята. С това четене ние подкрепяме стремежа към духовните сфери на хората, които се отдалечават от нас. На нас ни остава само споменът, към който след смъртта си самите те не добавят нищо ново и нищо трансформиращо. Остава ни само паметта. Затова започваме да им четем в събота и постепенно разбираме, че това, което човекът е, когато се е превърнал за нас само в земна памет, е различен от това, което е бил, защото вече е пристъпил в една изцяло различна страна на съществуването. И тогава долавяме как можем да бъдем истински полезни, ако се посветим на тази нова задача с отворено сърце и готовност за жертва. Независимо дали в земния си живот тези души вече са научили, че смъртта е само преход от един живот в друг, на тях са им особено необходими антропософските страници, които някой близък човек може да прочете в съботните часове. От съботното четене се излива силата, с която те могат да бъдат намерени в световите, където сега преживяват прехода през времеви периоди.

Само през първите 8 години, когато антропософските книги идваха в ръцете ми, мотивите за моето четене бяха неясни и себични. След първото съботно четене преди 29 години вече бях поела новата си задача и знаех, че тези книги са онази част от живота ми, която изпълва със смисъл това споделено четене заедно с моите починали близки. Всяка страница, която съм прочела оттогава, е споделена с тях. Когато чух за първи път какво е значението на съботното четене, си спомних как Вера Гюлгелиева разказваше на майка ми за нейното четене на починалите ѝ близки и виждах как двете потъваха така дълбоко в разказите на Вера, че нито една от тях не се сещаше за моето присъствие в стаята. В такива минути те напълно игнорираха мен и всичко друго. Не само майка ми, но и други хора от семейството, знаеха още в земния си път, че преминавайки през портата на смъртта, душите са приемани в духовния свят и че смъртта не е разрушител на живота, а възможност за ново изграждане. Май-

ка ми, съпругът ми, сестра ми знаеха, че всяка сутрин съм заета с това четене в събота и се опитвах да не пречат, да не влизат в стаята и да не смущават изпълнението на моето задължение. Но на всеки от тях се е случвало да попадне веднъж при мен в съботното утро и бързо да се отдръпне, за да не прекъсне четенето. Никой не можеше да предположи, че след толкова кратко време те ще се превърнат в мои слушатели и ще чуват съботното четене заедно с близките, които бяха преминали прага преди тях. Нито те, нито аз, можехме да предположим, че съвсем скоро всеки от тях ще очаква да чуе продължението на вече прочетените от мен страници.

Човекът, който чете в съботното утро, не крие колко голяма е скръбта от това, че те са изчезнали толкова рано от земното съществуване, но тази болка става източник на преобразени чувства, които могат да съпътстват издигащите се души. Този човек намира необходимите сили да запази всичко преживяно заедно с тях през времето, когато са били

на Земята, и се опитва да разбира истинския смисъл на неговите земни връзки с тях. Това четене му позволява да гледа към бъдещето на душите, които в духовния си път работят върху продължението на своето земно съществуване. Душата, която сега се е превърнала само в спомен, живее от другата страна на съществуването в онази област, която ни води в мрака на несъзнаваното, през който преминаваме в съня. Човекът, който чете в съботното утро, наблюдава как сънят му поема в съвсем различна посока от тази, която е следвал преди. Той знае, че сега душите, които постепенно се издигат, опознават отново земния живот, който протича между раждането и смъртта. Те започват да формират подготвителните сили за

следващия земен живот, а той се учи да разбира правилния смисъл на поддържането на новата заедност с тях. Този човек се опитва да стопли любовта, която го съединява с душите, за да поддържа живи спомените за скъпите хора, на които чете. Постепенно той започва да открива мислите, които, насочени към тях, му позволяват да остане свързан с дълбоката любов, която му е била подарена в земния път. И тогава сънят на четящия в събота човек се променя така, че всеки път когато заспива, той усеща как времето тече назад, защото движението напред към духа, е едно движение назад през изтеклото земно време. Всяка нощ, когато тръгва по пътя към духовния свят, онези, които идват в съботното утро, го посрещат и предшестват съществата от висшите йерархии, които никога не са се възплътели на Земята. Душите, които го очакват в съботното утро, се появяват при заспиване и събуждане, действат в несъзнаваните мисли и дела през следващия ден. Той се надява на помощта, която тези души могат да му дадат, само ако се окаже, че е достоен за тази помощ. Когато човек започне да чете редовно, той става по-активен в земния живот, по-съзнателен за ин-

спирациите, които досега е мислил, че са негови идеи, и за своите земни инициативи, които всъщност идват от душите, на които чете в събота. Този човек проследява триетапното движение на тези души, които сега вече са се съединили с Духа. Той не става по-близък с душите, на които чете антропософските страници, не това е неговата цел. Той престава да си задава въпроса защо продължава да живее на Земята, въпреки че всички скъпи хора са се отдалечили от нея. На мястото на тези въпроси се появява разбирането, че чрез духовната наука се влива такава сила в душата му, с която продължава да бъде полезен на душите, преминали отвъд прага. И в един момент му става по-ясно, че това знание има още по-голямо значение за починалите, които идват всяка събота сутрин.

В своя земен път всеки човек има възможност да се включи в различни антропософски инициативи, ако пожелае. И когато придобие съвсем малък опит, веднага му става ясна мярката на необходимата сериозност и безкористност, която трябва да внесе в работата си, ако иска да бъде полезен. Съботното четене императивно извиква такава безкористност. Най-богатият източник на илюзии е да се очакват някакви резултати от него на земен план. Няма друга човешка дейност, която да налага такава премълчаване и себеотдаване. В една или друга степен всички резултати стават видими, когато човек е отдаден на различни земни инициативи. Тези резултати могат да закъснеят, но в един момент стават видими на земен план. Единствено това съботно обещание не допуска никакви очаквания, никаква корист, никакви въпроси, зададени от любопитство. Всеки човек, който е обещал да чете на починалите в събота сутрин, знае, че отговорите на зададените въпроси идват веднага, но той никога за нищо не пита и не очаква нищо. Той не се опитва да се утешава чрез това съботно действие, защото знае, че скръбта се преобразява, а не намалява, но той започва да разпознава новия смисъл на тази скръб. И ако той успее да запази спомена за скъпите хора, които е изгубил, тогава любовта, която носи в сърцето си, дава възможност на починалите да работят в този свят, да могат да излеят волята си така, че тя да продължава да живее в делата на живите. Само човекът, който не разбира метаморфозата на любовта, не разбира и истинския смисъл на метаморфозата на живота.

Човекът, който чете в събота, не може да си позволи да бъде зает с ежедневните си дела в това утро. Той отдавна е подредил живота си така, че всеки ангажимент намира място в други дни и други часове, за да бъде освободено съботно-

то утро за четене на антропософски книги заедно с душите устремени към Духа. Когато човек е пропуснал съботното утро, всяка седмица му предоставя възможност да продължи четенето в понеделник след обяд или в късната вечер в сряда, защото това е другото сатурново време. Всяко друго време през седмицата смущава движението и заетостта на душите, преминаващи през Камалока. Те чакат в съботното утро и винаги остават разочаровани, ако поетото обещание не може да се изпълни. Неподходящ за такова четене е и съботният следобед, който принадлежи на Юпитер, както и часовете между залеза и полунощ, които са марсови часове. А в неделното утро отново започва срещата със Слънцето, след като планетите три пъти са разгърнали своята последователност в рамките на една седмица. Времето на Слънцето е от полунощ до обяд в неделя. Това е времето, което земният човек трябва да отдели на самия себе си и на собственото си духовно развитие, ако иска по пътя си да намери Христовата сила, за да може това, което започва да умира, да придобие нов живот. Неделното утро е времето за търсене на Христовите сили в земния живот. Това утро изобилно ни залива с копнежа да направим възможна срещата с Христос, докато сме на Земята. Защото часът, в който се оказва, че си изгубил всички хора, с които си живял в едно семейство, наистина е едно нещастие, което не може да се омаловажава, но има по-голямо нещастие и това е невъзможността да срещнеш Христос на Земята. Няма по-голямо нещастие от един земен живот, в който срещата с Христос е останала неосъществена, и няма по-голямо препятствие за тази среща от липсата на любов, защото цялата мъдрост на миналото е станала действаща любов в Христос. А тази Христова любов може да се разбере и да се проникне единствено с човешка любов. Неделното утро е още един шанс за докосване до Христовата сила, която действа навсякъде и тъче във въздуха около Земята. Неделното утро е време за много по-активни действия от четенето на антропософски страници, време за изява на личната воля и за търсене на индивидуалното преживяване на Христовият импулс. В края на седмицата, след като се е опитал да потърси такава съдържание на неделното утро, човек се връща отново в съботния ден, но вече е напълно променен, удивен, обогатен и много по-ползотворен в подновяването на своите редовни съботни задължения, особено ако се е опитал да вникне в съдържанието на всички седмични планетарни влияния в цялата им последователност.

Веселина Велкова

ФРЕНСКИ РАЗМИСЛИ

Как да си представим духовно растителния свят ?

Представете си кръглата Земя и всичко около нея е един духовен дъжд от архетипи, които се сблъскват на повърхността на Земята и отскачат обратно към периферията. Ако архетипите на този духовен дъжд живеят в планетарните сфери, Азът на растенията се намира в центъра на Земя-

Жак Леви е съвременен френски астролог, антропософ и диетолог. Той е публицист и автор на статии във френския антропософски печат.

та, към който се движат корените, след като семето на растението се отваря. Дъждът от жизнени сили, отскачащ от земната повърхност, отвежда растението към Слънцето...

* * *

Да разгледаме това, което отличава физическия елемент от етерния елемент в природата.

Физическият елемент принадлежи към законите на гравитацията. Нека разгледаме едно растение. В семето няма нищо физическо, което да ни позволява да видим формата, която ще приеме растението. Това, което е невидимо с просто око, процесът, който ще се прояви с напредването на развитието, е нещо, което Гюте е описал в книгата си „Метаморфозата на растенията“, наречено архетипно растение. Това е идея за развитие, което ще се осъществи с течение на времето и не може да се обясни с формата и химичния състав на семето. Растението ще промени формата си и ще се издигне към небето. Етерните сили са сили на левитация.

Ако наблюдаваме животното и по-специално бозайника, това е така, защото то не е фиксирано към Земята и реагира на околната среда.

Характерното за животното е хоризонталното му положение. Дори ако мечката или маймуната например могат да се изправят, те започват да тичат хоризонтално. Характерното за бозайника е, че е овътрешнил своята астралност чрез появата на белодробната кухина.

В рибния стадий няма белодробна кухина. Рибата диша през водата чрез хрилете си. Растенията са дихателни повърхности през листата.

Къде да намерим психеята на растенията?

„Психеята на растенията“ е неговият аромат, ни казва Рудолф Щайнер. Така че астралното тяло на растението е неговата ароматна атмосфера, неговият парфюм. Цветето, което приема аромата, е нещо ефирно. Това е частта от растението, която не може да живее дълго време. Астралното тяло в животинския свят, както казваме „оживява“, кара животното да се движи, за разлика от растението. В обобщение, етерното тяло е временно тяло, което изгражда.

Астралното тяло е тяло на усещане, реакция, мобилност. Човешкият Аз постепенно се инкарнира в човешкото същество. Едно дете не може да говори, докато не започне да ходи. Силата на Аза е силата да се изправи във вертикално положение, подобно на растението, но то не може да се освободи от привързаността си към Земята. В миналото познавахме ритмите на инкарнирането на човешкото същество. Знаем, че раждането е само първата фаза. Сега вече знаем, че на всеки 7 години всички клетки се обновяват. Древните са познавали развитието на седемгодишните периоди. Така че на 7 години това е нов цикъл, който започва с второто раждане, където вече нямаме майчините клетки в Етерното си тяло. Това раждане на Етерното тяло беше празнувано като нов преход в живота. Ето защо се появяват така наречените детски болести, които да подготвят за тази 7-годишна възраст. Периодът от 7 до 14 години е периодът, в който растем най-бързо.

На 14 години обикновено навлизаме в ново раждане. Това е периодът на нашето астрално тяло, който съвпада с пубертета. Това е животинската природа, която се усеща в инстинктивните потребности, свръхчувствителността на младите хора от този период. В педагогиката на Рудолф

Щайнер всеки период се разглежда по различен начин. През първите седем дни важен е процесът на подражание. Ако го прави само, детето може да усети творческия жест. През вторите седем години, процесът на авторитет влиза в действие, но този авторитет може да бъде разбран само ако учителят е възхитителен заради вътрешната си увереност, способността си да анимира класа. През седемте години от 14 до 21 години е необходимо да се осигурят елементи, показващи велики исторически фигури, герои, богати личности, които са живели. Това подготвя индивидуализацията на човешкото същество, което се отклонява от отъпканите пътища на съществуването.

Новият период от живота настъпва там, където за първи път човешкият Аз току-що е започнал да се спуска в тялото си. Ето защо празнувахме пълнолетие на 21 години. Но това спускане на човешкия Аз е дълъг процес, който ще проникне в астралното тяло, за да създаде това, което наричаме чувстваща душа. Учителят на тази чувстваща душа е свещеният „Гняв“, пред лицето на човешката несправедливост по света. Оттук и вечният гняв, който преди това подхранваше студентите и другите млади хора. За съжаление, медийният шум достигна такова ниво, че дори това поколение е доста апатично. Дано греша.

През следващите седем години Азът се спуска в своето етерно тяло или в обичайното си тяло. Така че, от 28 до 35 години възпитателят на този период е духът на „Истината“. Играе ли този период от живота някаква роля в нашето време? Не мога да отговоря на този въпрос.

Последният период, който на слизането на Аза във физическото тяло има за възпитател Предаността. Тук не става въпрос за това, че се намираме в това, което обикновено се нарича преданост, която е насочена към религиозност на подчинение. Не. Става въпрос за превръщането на това, което сме открили или разбрали, в благоговение пред това, което откриваме, възхищение от удивителната страна на света около нас, на природата, на великите идеали, което трябва да се трансформира във вътрешен пламък, а не в студено, безразлично наблюдение на този свят, даден ни от Земята и Небето, от великите човешки вдъхновения.

След тези 21 години човешкият Аз се спуска в своите обвивки. След това идват годините, в които трябва да говорите за това, което сте открили, да го споделяте. Понякога това са години на борба. Така е от 42 до 49 години.

Стъпвайки в следващия период от 49 до 56 години, ние правим крачка назад към минали борби, пътищата, които сме поели или не сме поели. Можем да говорим за възможност за визия или концепция за света. От 56 до 63 години това наричаме пенсиониране, крачка назад към миналия живот. Можем да имаме общ преглед на еволюцията на живота си. Отвъд това навлизаме в периоди на възможност да се родим в ново съзнание, освободено от всякакви ограничения на миналата съдба.

Жак Леви

Превод: Клер Жак

Излезе от печат книгата на Волф-Дитер Щорл „Моите знания за градината“. Читателите, които са прочели книгата на Пол Емберсон „Смъртта на храната и възкресението на човечеството“, издадена от изд. ДАСКАЛОВ, знаят, че етерните сили на растенията намаляват. В изданието „Моите знания за градината“ има цветни снимки и информация за около 50 нови растения, с които можем да се храним.

Издателство ДАСКАЛОВ благодари за положените усилия на издателство „Дилок“, което от 15 години продава нашите книги на софийската книжна борса.

На 25 - 27 юли в София ще се проведе уъркшоп по антропософска медитация с Агнес Хардорп, колега на Инеса и Франк Бурдих. Желаетелите могат да заявят участието си на тел: 0888 776535, Тома Томов

На 9, 10 и 11 май 2025 г. в Букурещ се проведе конференция, организирана от Антропософското общество на Румъния и Християнската общност. Мястото на събитието беше Домът на Рудолф Щайнер. Програмата включваше разговори на тема „Розенкройцерство днес“, „Как да развием връзка със света на елементите?“, „Скритото присъствие на Христос в природата“ и „Небесно поклонение и земно поклонение“. Българското участие в това събитие беше представено от Диана и Мартайн Мюл. Ръководител на конференцията беше **Бастиян Баан**. Той е роден през 1949 в Харлем, Холандия. Баан е валдорфски учител, свещеник на християнската общност и автор на много книги. След обучението си като учител, той работи няколко години в Лос Анджелис, в училищата на Ганди в Индия и като валдорфски учител в Холандия. Ръкоположен е за свещеник през 1981 г. и работи в Християнската общност на Холандия. От 2013 г. ръководи семинарията на Християнската общност на Северна Америка.

АНТРОПОСОФСКИ ГРУПИ

ВАРНА

Антропософска група
„**Михаилова ковачница**“
Радослава Ангелова
тел. 0878 478 638

СОФИЯ

Група „**Михаил**“
Лалка Фингарова, тел. (02) 868 99 49;
0888 263 741

„Гласови терапевти с Антропософска терапия чрез пеење“

Ул. „Х. Димитър“ 13
Цвета Мишкова 088295 3550
Красимира Калчева 0878 909 312

Антропософски кръг „Аристотел“

Доц. д-р Иванка Кирова,
тел. (02) 831 78 74

Група „Рудолф Щайнер“

Александър Бояджиев
тел. 0888 406 095

Група „Ариадна“

Юлиан Андонов
тел. 088 662 6489

Група „ЛОГОС“

Константин Йорданов
тел. 0894 515 355

Курсове по антропософска социална арт-терапия

За връзка:
Снежана Бечева 0887 049 946
Вихра Калапишева 0887 152 335.

Група „София“

Михаил Колев, тел. 0884910127

СТАРА ЗАГОРА

Група „Рудолф Щайнер“

Георги Акабалиев, тел. 0878 398 509

Социална художествена терапия

„Дъгата на Дочка“

Дора Петрова, тел. (042) 643 500

Евритмична група „Граала“

Диана Демирева – 08875 59777

БУРГАС

Група „Парсифал“

Димитър Колев 0889 611 444

ЯМБОЛ

Група „Светлина“

д-р Ива Манева, тел. 0887
179 057

ПЛЕВЕН

Група „**Михаил**“
Моника Хаджиева тел. 0878 250 730

ПЛОВДИВ

Група „**Мани**“
Тони Кюмюджиян-0888992862
Мартин Атанасов-0883604339

Дарителски сметки

на Антропософското

общество в

България

BGL BG24UNCR76301075590031
USD BG10UNCR76301175509595
EUR BG07UNCR76301475508630

Георги Акабалиев – 0878 398 509
Александър Бояджиев – 0888 406 095

БЛАГОДАРИМ !

Скъпи приятели, уважаеми читатели на „Антропософски вест“, Всеки, който желае да изкаже мнение или коментар по разискваните в настоящия и бъдещите броеве на вестника теми, може да ни пише на e-mail: vestnik@aobg.org . **Очакваме ви.**
От редакцията

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Веселина Велкова
Цвета Мишкова
Христина Ангелова
Георги Акабалиев

Тел: 0897 728885
e-mail: vestnik@aobg.org
уебсайт: www.aobg.org

Отговорност за съдържанието на публикуваните материали носят единствено техните автори.